

Eestikeelne väljaanne

Õigusaktid

54. aastakäik

20. jaanuar 2011

Sisukord

IV EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid

- ★ EFTA järelevalveameti otsus nr 28/09/COL, 29. jaanuar 2009, millega kuuekümne kaheksandat korda muudetakse riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, lisades kolm uut peatükki, mis käsitlevad riigiabi eeskirjade kohaldamist meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras, finantsasutuste rekapitalizeerimist praeguses finantskriisis: piirdumist minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmeid põhjendamatute konkurentsimoonutuste vastu ning riigiabi meetmete ajutist raamistikku praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks 1

Hind: 3 EUR

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

IV

(EÜ asutamislepingu, ELi lepingu ja Euratomi asutamislepingu kohaselt enne 1. detsembrist 2009 vastu võetud õigusaktid)

EFTA JÄRELEVALVEAMETI OTSUS

nr 28/09/COL,

29. jaanuar 2009,

millega kuuekümne kaheksandat korda muudetakse riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, lisades kolm uut peatükki, mis käsitlevad riigiabi eeskirjade kohaldamist meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras, finantsasutuste rekapiitalseerimist praeguses finantskriisis: piirdumist minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmeid põhjendamatu konkurentsimoonutuste vastu ning riigiabi meetmete ajutist raamistikku praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks

EFTA JÄRELEVALVEAMET⁽¹⁾,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut,⁽²⁾ eriti selle artikleid 61–63 ja protokoll nr 26,

võttes arvesse EFTA riikide vahelist järelevalveameti ja kohtu asutamist käsitlevat lepingut,⁽³⁾ eriti selle artiklit 24 ja artikli 5 lõike 2 punkti b,

arvestades, et järelevalve- ja kohtulepingu artikli 24 kohaselt jõustab järelevalveamet EMP lepingu riigiabi käsitlevad sätted,

arvestades, et järelevalve- ja kohtulepingu artikli 5 lõike 2 punkti b kohaselt avaldab EFTA järelevalveamet teateid või suuniseid küsimuste kohta, mida EMP leping käsitleb, kui see on sätestatud kõnealusel lepingus või järelevalve- ja kohtulepingus või kui EFTA järelevalveamet seda vajalikuks peab,

meenutades riigiabi käsitlevaid menetlus- ja sisulisi eeskirju, mille järelevalveamet kiitis heaks 19. jaanuaril 1994⁽⁴⁾,

arvestades, et 13. oktoobril 2008 võttis Euroopa Komisjon⁽⁵⁾ vastu teatise „Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes,

mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras”⁽⁶⁾,

arvestades, et 5. detsembril 2008 võttis komisjon vastu teatise „Finantsasutuste rekapiitalseerimine praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatu konkurentsimoonutuste vastu”⁽⁷⁾,

arvestades, et 17. detsembril 2008 võttis komisjon vastu teatise „Ajutine ühenduse riigiabi meetmete raamistik praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks”⁽⁸⁾,

arvestades, et kõnealused teatised on olulised ka Euroopa Majanduspiirkonna jaoks,

arvestades, et EMP riigiabi eeskirjade ühtne kohaldamine tuleb tagada kogu Euroopa Majanduspiirkonnas,

arvestades, et EMP lepingu XV lisa lõpus oleva peatüki „ÜLDIST” II punkti kohaselt peab järelevalveamet pärast komisjoniga konsulteerimist vastu võtma komisjoni poolt vastuvõetud õigusaktidega kooskõlas olevaid õigusakte,

olles konsulteerinud komisjoniga,

meenutades, et järelevalveamet on kõnealusel teemal konsulteerinud EFTA riikidega 19. jaanuaril 2009 Islandile, Liechtensteinile ja Norrale saadetud kirjade kaudu,

⁽¹⁾ Edaspidi „järelevalveamet”.

⁽²⁾ Edaspidi „EMP leping”.

⁽³⁾ Edaspidi „järelevalve- ja kohtuleping”.

⁽⁴⁾ Suunised EMP lepingu artiklite 61 ja 62 ning järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 artikli 1 kohaldamiseks ja tõlgendamiseks, mille EFTA järelevalveamet võttis vastu ja avaldas 19. jaanuaril 1994 ning mis on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas L 231, 3.9.1994, lk 1 ja EMP kaasandes nr 32, 3.9.1994, lk 1. Suuniseid muudeti viimati 17. detsembril 2008. Edaspidi „riigiabi suunised”. Riigiabi suuniste ajakohastatud versioon on avaldatud järelevalveameti veebilehel: http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldStateAid/state_aid_guidelines

⁽⁵⁾ Edaspidi „komisjon”.

⁽⁶⁾ ELT C 270, 25.10.2008, lk 8.

⁽⁷⁾ ELT C 10, 15.1.2009, lk 2.

⁽⁸⁾ ELT C 16, 22.1.2009, lk 1.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 2

Ainult ingliskeelne tekst on autentne.

Artikkel 1

Riigiabi suuniseid muudetakse, lisades kolm uut peatükki riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras, finantsasutuste rekapitalizeerimise kohta praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatute konkurentsimoonutuste vastu ning ajutise ühenduse riigiabi meetmete raamistiku kohta praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks. Kõnealused kolm peatükki on esitatud käesoleva otsuse I, II ja III lisas.

Brüssel, 29. jaanuar 2009

EFTA järelevalveameti nimel

eesistuja

Per SANDERUD

kolleegiumi liige

Kurt JÄGER

I LISA

Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras ⁽¹⁾

1. SISSEJUHATUS

- (1) Ülemaailmne finantskriis on märkimisväärselt süvenenud ja mõjutab tugevalt EMP pangandussektorit. Lisaks konkreetsetele probleemidele, mis tulenevad peamiselt USA hüpoteeklaenu turust ja hüpoteegiga tagatud varadest või on seotud teatavate pankade liiga riskantsetest strateegiatest põhjustatud kahjudega, on viimastel kuudel usaldus pangandussektoris üldiselt kahanenud. Teatavate finantsasutuste krediitriiskiga seotud üleüldise ebakindluse tagajärjel on pankadevaheline laenuurug kokku kuivanud ja seetõttu on kõikide finantsasutuste juurdepääs likviidsetele vahenditele järjest keerulisemaks muutunud.
- (2) Praegune olukord ähvardab teatavate finantsasutuste toimimist probleemide tõttu, mis tulenevad nende konkreetsest ärimudelitest või äritavast, mille nõrkuse finantsturgudel valitsev kriis on esile toonud ja teravamaks muutnud. Selleks et nende asutuste likvideerimise asemel nende pikaajaline elujõulisus taastada, on vaja nende tegevus põhjalikult ümber korraldada. Praegu valitsevates oludes mõjutab kriis samamoodi põhimõtteliselt usaldusväärseid finantsasutusi, kelle probleemid tulenevad eranditult üldistest turutingimustest, mis on oluliselt piiranud juurdepääsu likviidsetele vahenditele. Nende asutuste pikaajalise elujõulisuse taastamise käigus tuleb tõenäoliselt vähem ümberkorraldusi teha. Igal juhul võib EFTA riikide poolt (teatavate) riiklikul finantsturul tegutsevate asutuste toetamine anda neile eelise muude samas EFTA riigis või muudes EFTA riikides tegutsevate pankade kahjuks.
- (3) Majandus- ja rahandusministrite nõukogu võttis 7. oktoobri 2008. aasta kohtumisel vastu järeldused, milles lubatakse võtta kõik vajalikud meetmed pangandussüsteemi usaldatavuse ja stabiilsuse parandamiseks, et taastada pangandussektori nõuetekohane toimimine ja usaldusväarsus. Haavatavate, pangandussüsteemi seisukohalt oluliste finantsasutuste rekapitalizeerimist tunnustati hoiustajate huvide ja süsteemi stabiilsuse kohase kaitsmise ühe võimalusena. Veel lepitati kokku, et riiklik sekkumine tuleb otsustada riigi tasandil, kuid kooskõlastatud raamistikus ja vastavalt mitmele ELi ühisele põhimõttele (?). Samal kohtumisel tegi komisjon ettepaneku anda peatselt välja üldised raamsuunised, mille alusel saaks kiiresti hinnata rekapitalizeerimis- ja tagatiskavade kokkusobivust ühisturuga ning nende kavade rakendamist.
- (4) Arvestades ulatuslikku kriisi, mis nüüd ohustab ka põhimõtteliselt usaldusväärseid panku, Euroopa finantsturgude märkimisväärset integreeritust ja vastastikust sõltuvust ning pangandussüsteemi seisukohalt oluliste finantsasutuste võimalikust maksejõuetusest tulenevaid tagasilööke, mis kriisi veelgi teravdavad, aktsepteerib järelevalveamet seda, et EFTA riigid võivad pidada vajalikuks finantsüsteemi stabiilsuse tagamiseks sobivate meetmete võtmist. Finantssektori praeguste probleemide eriomase laadi tõttu võivad sellised meetmed ulatuda konkreetse finantsasutuse stabiliseerimisest kaugemale ja sisaldada üldisi kavasid.
- (5) Kuigi riigiabi eeskirjade kohaldamisel finantsturgude kriisi reguleerivate meetmete suhtes tuleb asjakohaselt arvesse võtta praegu valitsevat erakorralist olukorda, peab järelevalveamet tagama, et sellised meetmed ei kahjusta põhjendamatu konkurentsi turul tegutsevate finantsasutuste vahel ning et nendega ei kaasne negatiivset kõrvalmõju muudele EMP riikidele. Käesoleva peatüki eesmärk on esitada suunised, mis käsitlevad kriteeriume nii üldiste kavade EMP lepinguga kokkusobivuse ja nende kohaldamise konkreetsete juhtude kui ka erakorraliste, pangandussüsteemi seisukohalt oluliste juhtumite hindamiseks. Järelevalveamet kohaldab neid kriteeriume EFTA riikide võetud meetmete suhtes kiiresti, et tagada õiguskindlus ja taastada usaldusväarsus finantsturgudel.

⁽¹⁾ Käesolev peatükk vastab komisjoni teatisele „Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras“ (ELT C 270, 25.10.2008, lk 8).

⁽²⁾ Majandus- ja rahandusministrite nõukogu järeldustes on loetletud järgmised põhimõtted:

- sekkumised peaksid olema õigeaegsed ja abi põhimõtteliselt ajutine;
- liikmesriigid peavad arvestama maksumaksjate huvidega;
- praegused aktsionärid peaksid kandma sekkumisega kaasnevad kulud;
- liikmesriikidel peaks olema võimalus muuta juhtkonda;
- juhtkond ei tohiks sobimatut tulu saada – valitsustel peaks muu hulgas olema õigus sekkuda tasude maksmissesse;
- konkurentide õiguspäraseid huve tuleb kaitsta, eelkõige riigiabi eeskirjadega;
- tuleks vältida negatiivset kõrvalmõju.

2. ÜLDPÕHIMÕTTED

- (6) Riigiabi konkreetsetele raskustes olevatele ettevõtjatele hinnatakse tavaliselt vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punktile c ja riigiabi suuniste peatükile raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta ⁽¹⁾ (edaspidi „päästmis- ja ümberkorraldusabi suunised“), milles kirjeldatakse järelevalveametipoolset tõlgendust EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti c kohta seoses kõnealuse abiga. Päästmis- ja ümberkorraldusabi suunised on üldised, kuigi nendega nähakse ette teatavad konkreetsed kriteeriumid finantssektori kohta.
- (7) Lisaks võib järelevalveamet EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b alusel lubada riigiabi „tõsise häire kõrvaldamiseks mõne EÜ liikmesriigi või EFTA riigi majanduses“.
- (8) Järelevalveamet kinnitab, et kooskõlas kohtupraktika ja komisjoni otsuste tegemise tavaga ⁽²⁾ tuleb EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punktist b tulenevalt tõlgendada mõistet „tõsine häire EFTA riigi majanduses“ kitsendatult.
- (9) Arvestades praeguse kriisi tõsidust finantsturgudel ja selle võimalikku mõju EMP riikide majandusele tervikuna, leiab järelevalveamet, et artikli 61 lõike 3 punkti b võib praeguses olukorras kasutada õigusliku alusena laiaulatusliku kriisi käsitlemisele suunatud meetmete puhul. Eelkõige kehtib see abi suhtes, mida antakse EFTA riigi mõningatele või kõikidele finantsasutustele suunatud üldise kava alusel. Kui EFTA riigis finantsstabiilsuse eest vastutavad asutused teatavad järelevalveametile, et on olemas tõsise häire oht, peab järelevalveamet seda hindamisel eriti oluliseks.
- (10) Ka EFTA riikide üksikud sekkumised võivad vastata EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punktis b esitatud kriteeriumidele. Kuigi abi tuleb hinnata EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti c alusel vastu võetud päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste kohaselt, võimaldab praegune olukord nii mõlema kava kui ka üksikute sekkumiste puhul kiita heaks erakorralisi meetmeid, nagu erakorralised struktuursed sekkumised, kolmandate isikute (näiteks võlausaldajad) huvide kaitsmine ja kestuselt kuut kuud ületada võivad päästemeetmed.
- (11) Eelnevalt esitatud kaalutluste puhul tuleb siiski rõhutada, et EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b kohaldamist ei saa põhimõtteliselt üle kanda muude konkreetsete sektorite kriisilukordadele, kui puudub samaväärne oht, et need olukorrad võivad vahetult mõjutada EFTA riigi majandust tervikuna. Finantssektori puhul on selle sätte kasutamine võimalik vaid tõeliselt erakorralises olukorras, kus on ohustatud finantsturgude toimimine tervikuna.
- (12) Kui EFTA riigi majanduses on tõsine häire vastavalt eelnevalt kirjeldatule, ei ole EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b kohaldamine lubatud tähtajatult, vaid ainult seni, kuni kriisiolukord selle kohaldamist õigustab.
- (13) Seetõttu peab kirjeldatud alustel koostatud üldisi kavasisid, näiteks tagatis- või rekapiitaliseerimiskavasisid, korrapäraselt läbi vaatama ja need tuleb lõpetada kohe, kui asjaomase EFTA riigi majanduslik olukord seda võimaldab. Tunnis-tades, et praegu on võimatu prognoosida finantsturgude erakorraliste probleemide kestust ja et usalduse taastamiseks võib osutada mõõdapääsmatuks teatada, et meetmeid kohaldatakse kogu kriisi vältel, leiab järelevalveamet, et iga üldise kava kokkusobivusega seoses peab EFTA riik teostama vähemalt iga kuue kuu järel hindamise ja andma järelevalveametile selle tulemustest aru.
- (14) Lisaks leiab järelevalveamet, et likviidsusprobleemiga, kuid põhimõtteliselt usaldusväärsete finantsasutuste kohtlemine praeguste erakorraliste asjaolude puudumisel peaks erinema siseprobleemidega finantsasutuste kohtlemisest. Esimesel juhul on elujõulisuse probleemid olemuselt välised ja on seotud pigem praeguse eriti keerulise olukorraga finants-turgudel, mitte ebaefektiivsuse või liigsete riskide võtmisega. Selliste asutuste elujõulisust toetavate kavade põhjus-tatud kahju konkurentsile oleks üldiselt piiratum ja nõuaks vähem põhjalikke ümberkorraldusi. Seevastu muud finantsasutused, kes tõenäoliselt kannatavad eelkõige näiteks ebaefektiivsusest, puudulikest varade ja kohustuste haldamisest või riskantsetest strateegiatest tulenevate kahjude all, vastavad päästmisabi tavaraamistikule ja vajavad eelkõige põhjalikku ümberkorraldamist, samuti asendusmeetmeid konkurentsi kahjustamise piiramiseks ⁽³⁾. Kõikidel juhtudel võib asjakohaste kaitsemeetmete puudumisel tekkida märkimisväärne kahju konkurentsile, mis tuleneb tagatis- ja rekapiitaliseerimiskavade rakendamisest, sest need võivad lubamatult soosida abisaajaid nende konkurentide ees või teravdada muudes EMP riikides asuvate finantsasutuste likviidsusprobleeme.

⁽¹⁾ Järelevalveamet võttis suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta vastu 1. detsembril 2004. aasta otsusega nr 305/04/COL.

⁽²⁾ Vt põhimõtte ühendatud kohtuasjades T-132/96 ja T-143/96: Freistaat Sachsen and Volkswagen AG v. komisjon (EKL 1999, lk II-3663, punkt 167). Põhimõtet on kinnitanud komisjoni otsus 98/490/EÜ kohtuasjas C 47/96: Crédit Lyonnais (EÜT L 221, 8.8.1998, lk 28), punkt 10.1, komisjoni otsus 2005/345/EÜ kohtuasjas C 28/02: Bankgesellschaft Berlin (ELT L 116, 4.5.2005, lk 1), punktid 153 ja järgnevad punktid ning komisjoni otsus 2008/263/EÜ kohtuasjas C 50/06: BAWAG (ELT L 83, 26.3.2008, lk 7), punkt 166. Vt komisjoni otsus juhtumi NN 70/07, Northern Rock, kohta (ELT C 43, 16.2.2008, lk 1), komisjoni otsus juhtumi NN 25/08, Päästmisabi ettevõtjale WestLB, kohta (ELT C 189, 26.7.2008, lk 3), komisjoni 4. juuni 2008. aasta otsus juhtumi C9/08, SachsenLB, kohta (seni avaldamata).

⁽³⁾ Arvestades, et tehtavate ümberkorralduste laadi ja ajakava võib mõjutada praegune segadus finantsturgudel.

- (15) Kooskõlas EMP lepingu riigiabi eeskirjade aluseks olevate üldpõhimõtetega, millega nõutakse, et antud abi ei või olla õiguspärase eesmärgi saavutamiseks rangelt vajalikust ulatuslikum ja et kahju konkurentsile välditakse või vähendatakse niipalju kui võimalik, ja arvestades vajalikul määral praeguse olukorraga, peavad kõik üldised toetusmeetmed olema:
- sihipärased, et saavutada majanduses esineva tõsise häire kõrvaldamise eesmärk;
 - proportsionaalsed praeguse probleemiga ega tohi ületada eesmärgi saavutamiseks vajalikku ning
 - koostatud nii, et nendega vähendatakse negatiivset kõrvalmõju konkurentidele, muudele sektoritele ja muudele EMP riikidele.
- (16) Nende kriteeriumide järgimine kooskõlas EMP lepingu riigiabi eeskirjade ja põhivabadustega, sealhulgas diskrimineerimiskeeluga on vajalik siseturu häireteta toimimiseks. Järelevalveamet võtab neid kriteeriume arvesse järgmistes punktides esitatud riigiabi meetmete kokkusobivuse hindamisel.

3. FINANTSASUTUSTE KOHUSTUSI KATVAD TAGATISED

- (17) Eespool toodud põhimõtete alusel kasutatakse järgmisi kaalutlusi deklaratsioonide, õigusaktide või lepingutega kehtestatud kohustuste kaitsmisega seonduvate tagatiskavade puhul, arvestades, et need kaalutlused on üldist laadi ja neid kohandatakse iga üksiku juhtumi konkreetseid vajadusi arvestades.

3.1. Õigus saada tagatiskava alusel abi

- (18) Konkurentsile võib tekkida oluline kahju mõningate turuosaliste välistamisel tagatise saajate hulgast. Sellise tagatise saamise kriteeriumid peavad finantsasutuste jaoks olema objektiivsed, võttes arvesse nende tähtsust asjakohases pangandussüsteemis ja majanduses tervikuna, ning mittediskrimineerivad, et vältida lubamatut kahju ümberkaudsetel turgudel ja siseturul tervikuna. Rahvuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtte rakendamiseks peaks kava hõlmama kõiki asjaomases EFTA riigis asutatud ja seal aktiivselt tegutsevaid finantsasutusi, sealhulgas nende tütarettevõtjaid.

3.2. Tagatise sisuline ulatus – kaetavate kohustuste liigid

- (19) Praeguses erakorralises olukorras võib osutada vajalikuks kinnitada finantsasutuste hoiustajatele, et nad ei kannata kahju, et vähendada pankade vahetamise võimalust ja lubamatut kõrvalmõju usaldusväärsetele pankadele. Põhimõtteliselt võib riigi poolt võetavate meetmete hulgas pidada laialdase kriisi tõttu õiguspäraseks üldisi tagatise eraklientide hoiuste (ja eraklientide laenude) kaitsmiseks.
- (20) Et tagatised ei piirdu vaid eraklientide hoiustega, tuleb kaetavate võlgade ja kohustuste liikide valikut piirata niipalju kui võimalik konkreetselt raskusi põhjustanutega ja praeguse finantskriisi asjakohaste aspektide käsitlemiseks vajalikuga, sest muidu võiksid tagatised lükata vajaliku kohanemisprotsessi edasi ja tekitada kahjuliku moraalse ohu⁽¹⁾.
- (21) Selle põhimõtte kohaldamisel võib pankadevahelise laenutegevuse kokkukuivamine finantsasutustevahelise usalduse kahanemise tõttu õigustada teatavate äriklientide hoiuste ning isegi lühiajaliste või keskmise pikkusega võlakirjade tagamist, juhul kui need ei ole juba piisavalt kaetud kehtiva investeerimiskorra või muude meetmetega⁽²⁾.
- (22) Tagatise katvuse laiendamisel suhteliselt laiaast kohaldamisalast välja jäävatele muud liiki võlgadele on vaja täpsemalt kontrollida, kas see on põhjendatud.
- (23) Sellised tagatised ei tohiks põhimõtteliselt katta allutatud laene (täiendavad omavahendid) või valimatult katta kõiki kohustusi, sest nende eesmärk oleks vaid aktsionäride ja muude riskikapitali investorite huvide kaitsmine. Kui sellised võlad kaetakse, võimaldades nii kapitali suurendamist ja seega laenutegevuse elavdamist, võivad vajalikuks osutada teatavad piirangud.

⁽¹⁾ Saadava tagatise piiramine tagatisesaja bilansimahuga võiks sellega seoses olla samuti võimalus tagada kava proportsionaalsus.

⁽²⁾ Näiteks tagatud võlakirjad ja laenu ning valitsuse võlakirjade või tagatud võlakirjadega tagatud hoiused.

3.3. Tagatiskava kohaldamise aeg

- (24) Nende tagatiskavade kestust ja ulatust, mis ei piirdu vaid eraklientide hoiustega, tuleb piirata hädavajaliku miinimumiga. Kooskõlas eespool toodud põhimõtetega ja arvestades võimatust prognoosida finantsturgude toimimise põhimõttele puudujääkide kestust, peab järelevalveamet üldiste kavade kokkusobivuse tagamiseks vajalikuks EFTA riikide iga üldise kava läbivaatamist kuue kuu järel seoses kava jätkamise põhjendatuse ja võimalike kohandustega finantsturgude olukorra muutuste arvessevõtmiseks. Sellise läbivaatamise tulemused edastatakse järelevalveametile. Kui korrapärane läbivaatamine on tagatud, võib heaks kiita kavasid, mis hõlmavad ajavahemikke kuuest kuust kuni kahe aastani. Neid võib järelevalveameti nõusolekul veelgi pikendada, kui finantsturgudel valitsev kriis seda nõuab. Kui kava kohaselt võib tagatise andmist jätkata asjaomase võla katmiseks kuni kustutusajani, mis saabub pärast kavakohase tagatise andmise tähtaega, on vaja konkurentsikahjustuste vältimiseks täiendavaid kaitsemeetmeid. Sellised kaitsemeetmed võivad hõlmata käesoleva peatüki kohaselt põhimõtteliselt lubatud tagatisperioodist lühemat perioodi, hoiatavaid hinnatingimusi ja tagatatava laenu asjakohaseid ülemmäärasid.

3.4. Erasektori osa minimaalselt vajaliku abi andmisel

- (25) Vastavalt riigiabi andmise üldpõhimõttele, mille kohaselt abi suurus ja osatähtsus ei tohi ületada minimaalselt vajalikku, peavad EFTA riigid võtma sobivaid meetmeid, millega tagatakse, et abisaajad ja/või majandussektor katavad osa tagatise kuludest ja vajaduse korral ka osa riigi kuludest, mis tekivad, kui riik on sunnitud tagatist kasutama.

- (26) Erasektori panuse suurus ja laad sõltub konkreetsest olukorrast. Järelevalveamet on seisukohal, et minimaalselt vajaliku abiga piirdumise nõue on täidetud juhul, kui täidetud on järgmised tingimused või osa neist ⁽¹⁾.

— Tagatiskavas on ette nähtud, et tagatise saanud finantsasutus ja/või terve finantssektor tasuvad selle eest piisaval määral ⁽²⁾. Arvestades, et võrdlusaluse puudumise tõttu on niisugust laadi ja nii suurte tagatiste turuhinda raske kindlaks määrata, ning pidades silmas, et praeguses olukorras on võimalikel abisaajatel raske tasuda nii suuri summasid, tuleks tagatiskava rakendamisel võtta tasu, mille suurus vastaks võimalikult täpselt eeldatavale turuhinnale. Meetme proportsionaalsuse tagamiseks tuleb kasutada niisuguseid hinnakujundusmehhanisme, mis võimaldavad arvestada erinevaid riskimäärasid ning tagatise saaja krediitprofili ja vajadusi.

— Kui tagatis võetakse kasutusele, peaks erasektor andma sellesse olulise panuse, kattes märkimisväärse osa tagatise saanud ettevõtja (kui ettevõtja jätkab tegutsemist) või sektori täitmata kohustustest, ja EFTA riigil tuleks katta vaid erasektori panusest ülejäänud osa.

— Järelevalveamet on teadlik võimalusest, et abisaajad ei suuda selle eest kohe täielikult tasuda. Seetõttu tuleks EFTA riikidel eelnevatele tingimustele lisaks või osaliselt nende asemel ette näha hilisema sissenõudmise või olukorra paranemise klausel, mille kohaselt tagatise saajad peaksid selle eest täiendavalt tasuma (juhul, kui tagatist ei võeta kasutusele) või maksma tagasi vähemalt osa EFTA riigi tagatise alusel makstud summadest (juhul, kui tagatist tuleb kasutada) niipea, kui nad seda suudavad.

3.5. Konkurentsi põhjendamatute kahjustamise vältimine

- (27) Et tagatiskava võib avaldada kahjulikku mõju pankadele, kes tagatist ei saa, sealhulgas muude EMP riikide pankadele, tuleks süsteemi raames ette näha sobivad mehhanismid, et vähendada konkurentsi kahjustamist ja võimalust, et abisaajad kuritarvitavad riigi tagatisest tulenevat eelisseisundit. Need ettevaatusabinõud on olulised ka moraalse ohu vältimiseks ja peaksid vastavalt vajadusele osaliselt või täielikult hõlmama järgmisi meetmeid ⁽³⁾:

— kehtestatakse käitumispõhimõtted, millega tagatakse, et tagatise saanud finantsasutus ei hakka tagatise toel agressiivselt laienema nende konkurentide arvel, kellel tagatis puudub. Sel eesmärgil võib näiteks:

- i. seada ärilisi piiranguid, näiteks kehtestada turuosa ülempiir, piirates reklaami, kus viidatakse saadud tagatisele, hindadele või tegevuse laienemisele ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Käesolev minimaalselt vajaliku abiga piirdumise tingimuse täitmist võimaldavate vahendite loetelu ei ole ammendav.

⁽²⁾ Näiteks koostöös erapankadega.

⁽³⁾ Käesolev põhjendamatute konkurentsimoontutuste vältimise vahendite loetelu ei ole ammendav.

⁽⁴⁾ Selles kontekstis võib kaaluda ka kasumi jaotamata jätmist, et tagada rekapitaliseerimise piisav tase.

- ii. piirata abisaaja bilansimahtu asjakohase võrdlusaluse suhtes (näiteks SKP või rahaturu mahu kasv) ⁽¹⁾;
 - iii. keelata äritava, mis ei sobi kokku tagatise eesmärgiga, näiteks aktsiate tagasiostmine või abi saanud finantsasutuse juhtkonna liikmetele uute aktsiaoptsoonide andmine;
- sätestatakse EFTA riikides käitumiskiirangute jõustamise viisid, sealhulgas eeskirju eiravate finantsasutuste karistamine tagatise tühistamisega.

3.6. Järelekohtamine

- (28) Järelevalveamet on seisukohal, et konkurentsi kahjustamise võimalikult täielikuks vältimiseks tuleb tagatiskava pidada ajutiseks erakorraliseks meetmeks, mille eesmärk on kõrvaldada praeguse finantsturgude kriisi olulisimad ilmingud. Need meetmed ei saa oma olemuselt igakülgset kõrvaldada kriisi sügavamaid põhjusi, mis peituvad finantsturgude ülesehituse struktuursetes puudustes, iga finantsasutuse konkreetseid probleeme ega mõlemat korraga.
- (29) Seetõttu tuleb koos tagatiskavaga õigeaegselt rakendada sektorit tervikuna hõlmavaid kohandamismeetmeid ja/või korraldada ümber või likvideerida teatavad abisaajad, eeskätt niisugused, kelle suhtes on tagatis kasutusele võetud.

3.7. Tagatiskava kohaldamine konkreetsetel juhtudel

- (30) Kui mõne maksejõuetu finantsasutuse tegevuse jätkumise tagamiseks võetakse tema suhtes erakorralise päästmis-meetmena kasutusele tagatiskava, mis kahjustab konkurentsi veelgi rohkem kui abikava üldine kasutuselevõtmine, on eriti tähtis abisaaja ümberkorraldamiseks või likvideerimiseks võtta meetmeid niipea, kui finantsturgude olukord seda võimaldab. Sellest tuleneb nõue, et tagatiskava alusel maksete saaja ümberkorraldamise või likvideerimise kavast tuleb teatada järelevalveametile, kes hindab kava vastavust riigiabi eeskirjadele ⁽²⁾.
- (31) Ümberkorralduskava hindamisel lähtub järelevalveamet järgmistest vajadustest:

- tagada finantsasutuse kestva elujõulisuse taastamine;
- tagada, et abi antakse vaid hädavajaliku miinimumi ulatuses ning et ümberkorralduskulud kaetakse suures osas erasektori osalusega;
- hoolitseda selle eest, et põhjendamatu ei kahjustataks konkurentsi ning et keegi ei saaks tagatise kasutamisest põhjendamatuid eeliseid.

- (32) Pidades silmas, et praeguse kriisi erilise ning ulatuse tõttu võib seda pidada tõsiseks häireks EMP riikide majanduses, saab järelevalveamet hindamisel kasutada finantsasutuste suhtes riigiabi eeskirjade kohaldamisel saadud kogemusi.
- (33) Järelevalveamet arvestab ka seda, et meetmed, mida võetakse ainult elujõulistele finantsasutustele krediidi kättesaadavaks tegemiseks, erinevad meetmetest, millega antakse abi niisugustele abisaajatele, kes eelnevale probleemile lisaks kannatavad ka näiteks ärimudelil või investeerimisstrateegiast tulenevate struktuursete likviidsusprobleemide käes. Suuremad probleemid on põhimõtteliselt seotud viimasesse rühma kuuluvate abisaajatega.

⁽¹⁾ Seejuures tuleb eriti majanduslanguse korral tagada, et majandus saab krediiti.

⁽²⁾ Järelevalveamet on põhimõtteliselt seisukohal, et juhul, kui ilmneb vajadus teha makseid tagatise saanud finantsasutusele, tuleb kuue kuu jooksul pärast makse tegemist vastavalt vajadusele esitada kas ümberkorraldus- või likvideerimiskava. EFTA riikide ja järelevalveameti töö hõlbustamiseks on järelevalveamet valmis läbi vaatama mitut sarnast ümberkorraldus- või likvideerimiskava korraga. Kui kava seisneb finantsasutuse likvideerimises või kui tegemist on väga väikese asutusega, võib järelevalveamet asuda seisukohale, et kava ei tule talle esitada.

4. FINANTSASUTUSTE REKAPITALISEERIMINE

- (34) Teise süsteemse vastumeetmena käesolevale finantskriisile võib luua rekapiitalseerimiskava, millega toetatakse üldiselt elujõulisi finantsasutusi, mis on raskustes finantsurgude äärmuslike olude tõttu. Niisuguse kava raames nähakse ette riigi vahendid, mida kasutatakse otseselt finantsasutuste kapitaliseerituse parandamiseks või selleks, et muul viisil soodustada erakapitali kaasamist süsteemse kahjuliku kõrvalmõju vältimiseks.
- (35) Üldiselt kehtivad eespool seoses tagatiskavadega nimetatud tingimused *mutatis mutandis* ka rekapiitalseerimiskavade suhtes. Eeskätt peetakse silmas järgmisi tingimusi:
- abi saamise õiguse kriteeriumide puhul objektiivsus ja diskrimineerimise vältimine;
 - kava ajaline piiramine;
 - piirdumine minimaalselt vajaliku abiga;
 - vajadus kasutada ettevaatusabinõusid, millega välditakse abi kuritarvitamist ja konkurentsi põhjendamatut kahjustamist, pidades silmas seda, et kapitalisüstid on tagastamatud ja seega tuleb abikavade raames anda EFTA riikidele õigus teostada järelevalvet, kasutada nimetatud meetmeid ning kui vaja, astuda hiljem samme põhjendamatult konkurentsimoõnutuse vältimiseks, ⁽¹⁾ ning
 - nõue, et pärast seda, kui erakorralise meetmena on abi saavat finantsasutust rekapiitalseeritud tema finantskriisist üleaitamiseks, tuleb järelemeetmena koostada tema ümberkorralduskava, mille järelevalveamet seejärel läbi vaatab. Seejuures eristab järelevalveamet esiteks põhimõtteliselt elujõulisi finantsasutusi, kes kannatavad vaid krediidi kättesaadavuse probleemide käes, ning abisaajaid, kes eelmisele probleemile lisaks kannatavad ka nende ärimudelidest või investeerimisstrateegiast tulenevate struktuursete likviidsusprobleemide käes. Samuti arvestab järelevalveamet seda, kui suur on eespool nimetatud erinevusest tingitud vajadus finantsasutus ümber korraldada.
- (36) Rekapiitalseerimismeeetme puhul arvestatakse järgmisi asjaolusid.
- (37) Abi saamise õiguse väljaselgitamisel tuleks lähtuda objektiivsetest kriteeriumidest, nagu vajadus tagada likviidsusnõuetele vastav kapitalisatsioon, ilma et see põhjustaks põhjendamatult diskrimineerimist. Hea oleks, kui toetuse vajalikkuse hindamisel osaleksid ka finantsjärelevalveasutused.
- (38) Kapitalisüst ei tohiks olla suurem kui minimaalselt vajalik ega tohiks abisaajal võimaldada ellu viia agressiivset äristrateegiat, laiendada oma tegevust või taotleda muid eesmärke, mis võivad konkurentsi põhjendamatult kahjustada. Eelnevat silmas pidades peetakse kiiduväärseks seda, kui finantsasutus täidab rangemaid likviidsusnõudeid ja/või piiratakse tema bilansimahtu. Pidades silmas praegust kriisi, peaksid abisaajad kasutama ka nii palju kui võimalik omavahendeid, sealhulgas eravahendeid ⁽²⁾.
- (39) Finantsasutustele tuleb lisakapitali anda tingimustel, mis võimaldavad piirduda minimaalselt vajaliku abiga. Olenevalt sellest, millise vahendi EFTA riik valib (näiteks aktsiad, garantiid, allutatud kapital jms), peaks ta selles finantsasutuses põhimõtteliselt vastu saama õigused, mille suurus vastab tema osale rekapiitalseerimises. Uute aktsiate väljalaskehind tuleb kindlaks määrata turupõhiselt. Selle tagamiseks, et riigi toetust antakse üksnes piisava vastutatu eest, käsitatakse positiivsena niisuguseid vahendeid nagu piisava tootlikkusega eelisaktsiad. Teise võimalusena võib kaaluda hilisema sissenõudmise või olukorra paranemise klausli kasutamist.
- (40) Samasugustest kaalutlustest tuleb lähtuda ka muude meetmete ja kavade puhul, mille eesmärk on tugevdada finantsasutuste kapitalinõudeid ja millega lahendatakse finantsasutuste varadega seotud probleeme. Kui EFTA riik ostab või vahetab varasid, tuleb kedagi põhjendamatult diskrimineerimata võtta aluseks hind, mis on kindlaks määratud vastavalt nende varadega seotud riskidele.

⁽¹⁾ Vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste põhimõtetele.

⁽²⁾ Vahendite esialgset lisamist käsitlevaid sätteid võib olla vaja täiendada sätetega, mille alusel on võimalik täiendavaid vahendeid lisada ka hiljem.

(41) Abikava heakskiitmine ei vabasta EFTA riiki kohustusest esitada järelevalveametile iga kuue kuu järel aruanne abikava kasutamise kohta ega kohustusest esitada iga abisaajat käsitlev kava kuue kuu jooksul pärast abikava kasutamist⁽¹⁾.

(42) Pidades silmas rekapitalizeerimismeetmete pöördumatust, viib järelevalveamet rekapitalizeerimiskavade hindamise nagu tagatiskavadegi hindamise läbi viisil, millega tagatakse kavakohase rekapitalizeerimise kogumõju sidusus mõjuga, mida avaldab niisugune rekapitalizeerimise meede, mida ei võeta abikava raames. Hindamisel lähtutakse päästmis- ja ümberkorraldusabi suunistest, arvestades finantsturgude süsteemse kriisi iseärasusi.

5. FINANTSASUTUSTE LÕPETAMINE VASTAVALT LÕPETAMISKAVALE

(43) Praeguse finantskriisi tingimustes võib EFTA riik kavakohaselt lõpetada teatavate finantsasutuste tegevuse, mida reguleeritakse selle riigi õigusaktidega. Niisugune riigi vahendite andmisega seotud kavakohane likvideerimine otsustatakse üksikjuhtumite kaupa teise etapi meetmena pärast finantsasutusele päästeabi andmist, kui selgub, et seda asutust ei õnnestu edukalt ümber korraldada, või viiakse läbi üheainsa meetmena. Kavakohane lõpetamine võib olla ka üks üldise abikava meetmetest, näiteks kui EFTA riik kohustub algatama niisuguste finantsasutuste likvideerimise, mille puhul tagatis tuleb kasutusele võtta.

(44) Likvideerimiskava ja üksikute selle kava alusel võetud lõpetamismeetmete hindamisel lähtutakse *mutatis mutandis* samadest juhtnõõridest, mis on eespool esitatud tagatiskavade kohta.

(45) Likvideerimismeetme puhul arvestatakse järgmisi asjaolusid.

(46) Likvideerimise käigus tuleb erilist tähelepanu pöörata moraalse ohu vältimisele. Seda silmas pidades ei tohi kavakohase lõpetamise käigus abi saada aktsionärid ega teatavad võlausaldajad.

(47) Konkurentsi põhjendamatu kahjustamise vältimiseks ei tohiks likvideerimisetapp kesta kauem kui lõpetamiseks ilmingimata vajalik. Niikaua kui finantsasutus veel tegutseb, ei tohiks ta alustada uut tegevust, vaid peaks vaid jätkama senist tegevust. Tema panganduslitsents tuleks tühistada niipea kui võimalik.

(48) Selleks et tagada piirdumine eesmärgi saavutamiseks minimaalselt vajaliku abiga, tuleb arvestada, et praeguses finantskriisis stabiilsuse tagamiseks võib olla vaja maksta abimeetme raames hüvitist teatavatele likvideeritava panga võlausaldajatele. Hüvitatavate kohustuste valiku kriteeriumide kehtestamisel tuleks lähtuda samadest eeskirjadest kui tagatiskavaga hõlmatud kohustuste puhul.

(49) Selleks et tagada, et abi ei antaks finantsasutuse või selle osade ostjale ega müüdavale üksusele, tuleb järgida teatavaid müügingimusi. Järelevalveamet lähtub abi olemasolu kindlakstegemisel järgmistest kriteeriumidest:

— müük tuleb läbi viia avatult ja kedagi diskrimineerimata;

— müük peab toimuma turutingimustel;

— sõltuvalt sellest, kes on müüja, peab finantsasutus või valitsus taotlema müüdavate varade ja kohustuste eest võimalikult suurt hinda;

— juhul kui toetatakse müüdavat majandustegevust, vaadatakse juhtum eraldi läbi vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste põhimõtetele.

(50) Kui neist kriteeriumidest lähtudes leitakse, et ostja või müüdüd üksus on saanud abi, tuleb eraldi hinnata selle abi kokkusobivust ühisturuga.

⁽¹⁾ EFTA riikide ja järelevalveameti töö hõlbustamiseks on järelevalveamet valmis läbi vaatama mitut sarnast ümberkorralduskava korraga. Kui kava seisneb finantsasutuse likvideerimises või kui finantsasutuse järelejäanud tegevuse maht on väga väike, võib järelevalveamet asuda seisukohale, et kava ei tule talle esitada.

6. MUU LIKVIIDSUSABI ANDMINE

(51) Lisaks tagatis- või rekapiitalseerimiskava raames antavale abile võivad EFTA riigid finantsasutuste ägedate likviidsusprobleemide lahendamisel pidada otstarbekaks anda riigi (sealhulgas keskpanga) vahenditest ka muud likviidsustoe-tust. Juhul kui EFTA riik või keskpank võtab panganduskriisi lahendamisel mitte valikulisi meetmeid, vaid üldmeet-meid, milles võivad osaleda kõik teatavat tüüpi turuosalisel (näiteks andes kõikidele turuosalistele ühesugustel tingimustel laenu), jäävad paljud niisugused üldmeetmed riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja ja neist ei tule järelevalveametile teatada. Järelevalveamet on seisukohal, et riigiabi eeskirju ei kohaldata näiteks juhul, kui keskpank võtab rahapoliitika valdkonda kuuluvaid meetmeid, nagu avaturutehingud ja püsivahendid. Konkreetsele finantsasu-tusele antud sihttoetus ei pruugi teatavatel tingimustel olla riigiabi. Järgides komisjoni otsuste tegemise tava,⁽¹⁾ on järelevalveamet arvamusel, et keskpanga vahenditest finantsasutusele antud abi ei pruugi olla riigiabi, kui on täidetud teatavad tingimused, sealhulgas:

- finantsasutus on likviidsustoe-tuse andmise ajal maksejõuline ja toetus ei moodusta üldise abipaketi osa;
- kogu abivahendile on antud tagatis, mille väärtus on alla hinnatud vastavalt selle kvaliteedile ja turuväärtusele;
- keskpank nõuab abisaajalt eriti kõrget intressimäära;
- keskpank võtab meetme omal algatusel ja sellel puudub riiklik edasitagatis.

(52) Järelevalveamet on seisukohal, et vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste põhimõtetele võib likviidsustoe-tuse kava raames riigi (sealhulgas keskpanga) vahenditest antav abi praegustes erakorralistes oludes olla ühisturuga kokkusobiv. Põhimõtteliselt võidakse likviidsustoe-tuse kava heaks kiita ajavahemikuks kuuest kuust kuni kahe aastani, kui kava vaadatakse läbi iga kuue kuu järel⁽²⁾. Järelevalveamet võib heaks kiita selle ajavahemiku pikenda-mise, kui finantsturgude kriis jätkub.

7. RIIGIABI KAVADE LÄBIVAATAMISE KIIRENDAMINE

(53) Kohaldades käesolevas peatükis käsitletavate meetmete suhtes riigiabi eeskirju vastavalt finantsturgudel valitsevale olukorrale, peaks järelevalveamet koostöös EFTA riikidega tagama, et koos eesmärkide saavutamise saavutamise vältimiseks võimalikult täielikult EMP riikide sisese ja vahelise konkurentsi kahjustamist. Selleks et soodustada koostööd ning pakkuda EFTA riikidele ja kolmandatele isikutele vajalikku õiguskindlust EMP lepingu kohaste meetmete õiguspära-suse suhtes (millest suurel määral sõltub usalduse taastumine turgude suhtes), on ülioluline, et EFTA riigid teavitaksid järelevalveametit oma plaanidest ja meetmete võtmise kavast nii varakult ja nii põhjalikult kui võimalik, igal juhul aga enne meetme rakendamise algust. Järelevalveamet võtab kohustuse tagada abimeetmete kiire lubamine, kui riigid esitavad talle täielikud teatised.

⁽¹⁾ Vt näiteks Northern Rocki juhtum (ELT C 43, 16.2.2008, lk 1).

⁽²⁾ Läbivaatamisel tuleb lähtuda punktis 24 esitatud põhimõtetest.

II LISA

Finantsasutuste⁽¹⁾ rekaptaliseerimine praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatute konkurentsimoontuste vastu⁽²⁾

1. SISSEJUHATUS

- (1) EFTA Järelevalveameti (edaspidi „järelevalveamet“) 29. jaanuari 2009. aasta suunistes, mis käsitlevad riigiabi eeskirjade kohaldamist meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras⁽³⁾ (edaspidi „finantsasutuste suunised“) tunnistatakse, et rekaptaliseerimiskavad kujutavad endast põhilisi meetmeid, mida EFTA riigid⁽⁴⁾ saavad võtta, et säilitada finantsturgude stabiilsus ja häireteta toimimine.
- (2) 7. oktoobril 2008 kohtunud majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu ning 12. oktoobril 2008 kohtunud eurogrupp hindasid rekaptaliseerimist sarnaselt, järeldades, et „valitsused lubavad anda sobivas ulatuses kapitali, kui seda vajatakse, samas soodustades kõigi kättesaadavate vahenditega erakapitali osaluse suurendamist. Finantsinstitutsioonidel peaks olema kohustus aktsepteerida lisapiiranguid, eelkõige selleks, et vältida selliste meetmete võimalikku kuritarvitamist nende kahjuks, kes sellistest meetmetest kasu ei saa,“ ning „konkurentide õiguspäraseid huve tuleb kaitsta, eelkõige riigiabi eeskirjadega.“
- (3) Kuni 2008. aasta detsembrini kiitis komisjon kooskõlas pangandusteatises sätestatud põhimõtetega heaks rekaptaliseerimiskavad kolmes liikmesriigis ning üksikud rekaptaliseerimismeetmed⁽⁵⁾. Rekaptaliseerimist, eelkõige liht- ja eelisaktiivse emiteerimise näol, on lubatud eelkõige tingimusel, et on kehtestatud turupõhised tasumäärad, asjakohased käitumisega seotud kaitsemeetmed ja korrapärane läbivaatamine. Et aga praegu kavandatavate rekaptaliseerimiskavade laad, ulatus ja tingimused varieeruvad märkimisväärselt, on nii liikmesriigid kui ka võimalikud abisaajad soovivad täpsemaid suuniseid selle kohta, kas rekaptaliseerimise konkreetset vormid oleksid riigiabi eeskirjade alusel vastuvõetavad. Nimelt ei kavanda mõni riik pankade rekaptaliseerimist mitte eelkõige nende päästmiseks, vaid pigem reaalmajandusele laenamise tagamiseks. Käesolevates suunistes esitatakse juhised uute rekaptaliseerimiskavade kohta ja luuakse võimalus olemasolevate rekaptaliseerimiskavade muutmiseks.

Ühiseesmärgid: finantsstabiilsuse taastamine, reaalmajandusele laenamise tagamine ja võimaliku maksejõuetuse süsteemiriskiga tegelemine

- (4) Finantsturgude praeguses olukorras võib pankade rekaptaliseerimine teenida mitut eesmärki. Esiteks aitab rekaptaliseerimine kaasa finantsstabiilsuse taastamisele ja aitab taastada usaldust, mida on vaja pankadevahelise laenamise taastamiseks. Pealegi pakub lisakapital surutise ajal puhvrit kahjumi vähendamiseks ja piirab pankade maksejõuetuks muutmise ohtu. Praeguses olukorras, mille kutsus esile eelkõige ettevõtja Lehman Brothers kokkuvarisemine, võivad põhimõtteliselt elujõulised pangad vajada kapitalisüste, et vastata üldlevinud arusaamisele, et varasemat ohu alahindamist ja kasvanud rahastamiskulusid arvestades on vaja kõrgemaid kapitali suhtarve.
- (5) Teiseks võib rekaptaliseerimise eesmärgiks olla reaalmajandusele laenamise tagamine. Põhimõtteliselt elujõulised pangad võivad eelistada laenamise piiramist, et vältida riske ja hoida kõrgemat kapitali suhtarvu. Riigi kapitalisüst võib ära hoida laenupakkumise piiranguid ja piirata finantsturgude raskuste levikut teistesse ettevõtlusvaldkondadesse.
- (6) Kolmandaks võib riigipoolne rekaptaliseerimine olla sobiv reageering ka nende pankade probleemidele, keda ähvardab maksejõuetus nende konkreetse ärimudeli või investeerimisstrateegia tõttu. Riigi vahenditest tehtav kapitalisüst, millega antakse erakorralist toetust üksikule pangale, võib aidata vältida ka panga võimaliku maksejõuetuse lühiajalist süsteemset mõju. Pikaajalises perspektiivis võiks rekaptaliseerimisega toetada jõupingutusi, mille raames valmistatakse ette kõnealuse panga pikaajalise elujõulisuse taastamist või panga tegevuse nõuetekohast lõpetamist.

⁽¹⁾ Lugemise hõlbustamiseks viidatakse käesolevas dokumendis finantsasutustele lihtsalt kui „pankadele“.

⁽²⁾ Käesolevad suunised vastavad komisjoni teatile „Finantsasutuste rekaptaliseerimine praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatute konkurentsimoontuste vastu“, mis avaldati 5. detsembril 2008 (K(2008)8259 (lõplik)), edaspidi „rekaptaliseerimise teatis“.

⁽³⁾ Kõnealused suunised vastavad komisjoni teatile „Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras“ (ELT C 270, 25.10.2008, lk 8).

⁽⁴⁾ Käesolevates suunistes mõeldakse EFTA riikide all Norrat, Islandit ja Liechtensteini.

⁽⁵⁾ Vt komisjoni 13. oktoobri 2008. aasta otsus abi nr N507/08 kohta „Meetmed Ühendkuningriigi pankade finantsiliseks toetamiseks“ (ELT C 290, 13.11.2008, lk 4); komisjoni 27. oktoobri 2008. aasta otsus abi nr N512/08 kohta „Meetmed Saksamaa finantsasutuste toetamiseks“ (ELT C 293, 15.11.2008, lk 2); komisjoni 19. novembri 2008. aasta otsus abi nr N560/08 kohta „Meetmed Kreeka krediidiasutuste toetamiseks“; komisjoni 12. novembri 2008. aasta otsus abi nr N528/08 kohta Madalmaad, „Abi ettevõtjale ING Groep N.V.“ ja komisjoni 25. novembri 2008. aasta otsus abi nr NN68/08 kohta „Läti riigiabi ettevõtjale JSC Parex Banka“.

Võimalikud konkurentsiprobleemid

- (7) Nimetatud ühiseid eesmärke arvestades peab iga rekapiitalseerimiskava või -meetme hindamisel arvestama võimalikke konkurentsimoonutusi kolmel tasandil.
- (8) Esiteks, pankade rekapiitalseerimine EFTA riigi poolt ei tohiks nendele pankadele anda põhjendamatut konkurent-sieelist teiste EMP liikmesriikide pankade ees. Teistest EMP liikmesriikidest pärit konkurentidega võrreldes märkimis-väärselt madalamate intressidega juurdepääs kapitalile, kui sellele puudub pädev riskipõhine õigustus, võib oluliselt mõjutada panga konkurentsipositsiooni Euroopa laiemal ühtsel turul. Ühes EFTA riigis antav ulatuslik abi võiks esile kutsuda ka EMP liikmesriikide võidujooksu toetuste saamiseks ja tekitada raskusi nende EMP riikide majandusele, kes ei ole rekapiitalseerimiskavasid vastu võtnud. Võrdsete võimaluste säilitamiseks on vältimatu võtta omaks sidus ja kooskõlastatud lähenemisviis riiklike kapitalisüstide teostamisele ning rekapiitalseerimisega seonduvatele muudele tingimustele. Nimetatud valdkonnas võetud ühepoolset ja kooskõlastamata meetmed võivad takistada ka jõupingutusi finantsstabiilsuse taastamiseks („EMP's ausa konkurentsi tagamine”).
- (9) Teiseks võivad rekapiitalseerimiskavad, mis on EFTA riigis kõigile pankadele kättesaadavad, ilma et abi saavaid panku nende riskiprofiili alusel piisavalt eristataks, anda põhjendamatult eelise raskustes ja nõrgemate tulemustega pankadele võrreldes pankadega, mis on põhimõtteliselt elujõulised ja paremate tulemustega. See moonutab konkurentsi turul, moonutab soodustusi, suurendab moraalset ohtu ja nõrgendab Euroopa pankade üldist konkurentsivõimet („Panka-devahelise ausa konkurentsi tagamine”).
- (10) Kolmandaks ei tohiks riiklik rekapiitalseerimine, eelkõige sellega seotud tulu, asetada panku, kellel puudub juurdepääs riiklikule rahastamisele, aga kes otsivad turul lisakapitali, märkimisväärselt vähem konkurentsivõimelisse olukorda. Riiklik kava, mis tõrjub kõrvale turupõhised tehingud, raskendab naasmist turu normaalse toimimise juurde („Turu normaalse toimimise juurde naasmise tagamine”).
- (11) Kõigil rekapiitalseerimisettepanekutel on kuhjув konkurentsimoju igal nimetatud kolmel tasandil. Kõnealuste konkurentsiga seonduvate probleemide ja finantsstabiilsuse taastamise eesmärkide vahel tuleb leida aga tasakaal, mille raames tagatakse reaalmajandusele laenamine ja maksejõuetuse ohuga tegelemine. Teisest küljest peavad pankade kapitalile juurdepääsu tingimused olema piisavalt soodsad, et rekapiitalseerimine oleks piisavalt tõhus. Samuti peaksid kõigi rekapiitalseerimismeetmetega seotud tingimused tagama võrdsed võimalused ja pikas perspektiivis naasmise normaalse turutingimuste juurde. Selleks et Euroopa pangandussektor väljuks kriisist konkurentsivõimelise ja tõhusana, peaks riigi sekkumine olema proportsionaalne ja ajutine ning see peaks toimuma viisil, mis innustab panku riigi kapitali tagastama niipea, kui turutingimused lubavad. Kapitalisüstide turupõhine hinnakujundus oleks parim kaitsemeede põhjendamatute erinevuste vastu kapitalisüstide tasemes ja sellise kapitali väärkasutamise vastu. Kõigil juhtudel peaks EFTA riik tagama, et pankade rekapiitalseerimine põhineb tegelikul vajadusel.
- (12) Tasakaal, mis tuleb saavutada finantsstabiilsuse ja konkurentsieesmärkide vahel, rõhutab põhimõtteliselt elujõuliste ja hästi toimivate pankade ning raskustes ja mitte nii hästi toimivate pankade eristamise tähtsust.
- (13) Nii kavade kujul kui ka üksikute pankade toetamisena aset leidvate rekapiitalseerimismeetmete hindamisel pöörab järelevalveamet seega erilist tähelepanu abisaajate riskiprofiilile⁽⁶⁾. Põhimõtteliselt peaks kõrgema riskiprofiiliga pangad maksma rohkem. Mitmele pangale avatud rekapiitalseerimiskavade koostamisel peaksid EFTA riigid hoolikalt kaaluma sisenemiskriteeriume ja erinevate riskiprofiilidega pankade kohtlemist ning nende kohtlemist vastavalt eristama (vt 1. lisa). Arvestada tuleb nende pankade olukorda, mis on raskustes praeguste erakorraliste tingimuste tõttu, ehkki enne kriisi oleks neid käsitletud põhimõtteliselt elujõulistena.
- (14) Lisaks sellistele näitajatele nagu vastavus ametlikele likviidsusnõuetele ja tuleviku kapitaliadekvaatus, mida kinnitavad riiklikud järelevalveasutused, peaksid näiteks kriisieelsed krediidiriski vahetusinstrumentide vahemikud ja reitingud olema hea alus erinevate pankade tulumäärade eristamiseks. Praegused vahemikud võivad samuti anda märku vältimatutest ohtudest, mis nõrgendavad mõnede pankade konkurentsipositsiooni, kui nad väljuvad üldistest kriisitingimustest. Kriisieelsed ja praegused vahemikud peaksid igal juhul andma märku koormast, mida põhjustavad väärtusetu vara ja/või panga ärimudeli nõrkus näiteks selliste tegurite tõttu nagu liigne sõltumine lühiajalisest rahastamisest või ebanormaalne finantsvõimendus.
- (15) Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib osutada vajalikuks nõustuda raskustes pankade lühikeses perspektiivis väiksema tuluga eeldusel ja tingimusel, et pikas perspektiivis võetakse neid toetava riikliku sekkumise kulud arvesse ümberkorraldamisel, mis on vajalik elujõulisuse taastamiseks ja neile asendusmeetmetes antud toetuse konkurentsimoju arvestamiseks. Rahaliselt elujõulistel pankadel võib olla õigus rekapiitalseerimise suhteliselt madalatele sisenemismääradele ning vastavalt ka märkimisväärselt soodamatele riikliku toetuse pikaajalistele tingimustele eeldusel, et nad nõustuvad vahendite tagasimaksmise või ümberarvestamine tingimustega, et riigi sekkumine jääks endiselt ajutiseks ning säiliks finantsstabiilsuse taastamise/majandusele laenamise eesmärk ja et võetaks laiematel strateegilistel eesmärkidel arvesse vajadust vältida vahendite kuritarvitamist.

⁽⁶⁾ Vt üksikasjad 1. lisa.

Euroopa Keskpanka nõukogu soovitus

- (16) Euroopa Keskpanka nõukogu tegi oma 20. novembri 2008. aasta soovitustes ettepaneku kehtestada meetod euroala põhimõtteliselt elujõuliste finantsasutuste riiklike rekapitalizeerimismeetmete hinnakujundamise võrdlusaluste määramiseks. Nimetatud soovitude põhilised kaalutlused on käesolevas sissejuhatuses sätestatud põhimõtetega täielikus kooskõlas. Kooskõlas oma konkreetsete ülesannete ja vastutusalaadega pani Euroopa Keskpank erilist rõhku rekapitalizeerimismeetmete tõhususele, et tugevdada finantsstabiilsust ja soodustada häirimatut krediivooгу reaalmajandusse. Samas rõhutas keskpank turupõhise hinnakujunduse vajadust, sealhulgas üksikute abi saavate pankadega seotud konkreetseid riske ja konkureerivatele pankadele võrdsete võimaluste säilitamise vajadust.
- (17) Kuigi EFTA riigid ei osale Euroopa Keskpanka töös, tervitab järelevalveamet keskpanka soovitusi, milles tehakse ettepanek kapitalisüsteemide hinnakujunduse skeemi kehtestamiseks, mis põhineb abi saavate pankade (mis on põhimõtteliselt elujõulised pangad, kui ei võeta arvesse kõikumisi nende riskiprofilis) tootluse vahemikul. Kõnealuse dokumendiga kavatsetakse laiendada suuniseid lisaks tulumääradele ka muudele tingimustele ja tingimustele, millistel pangad, mis ei ole põhimõtteliselt elujõulised, võivad saada juurdepääsu riiklikele vahenditele.
- (18) Lisaks, tunnistades, et praegused erandlikud turukursid ei kujuta endast mõistlikke võrdlusaluseid kapitali õige tulumäära kindlaksmääramiseks, on järelevalveamet seisukohal, et EFTA riikide võetavate rekapitalizeerimismeetmete puhul tuleks arvestada riski alahindamist kriisieelsel ajavahemikul. Ilma selleta võiks riiklik tulumäär anda abisaajatele põhjendamatu konkurentsieelise ning lõpuks tõrjuda erakapitali poolse rekapitalizeerimise kõrvale.

2. REKAPITALISEERIMISE ERINEVATELE LIIKIDELE KEHTIVAD PÕHIMÕTTED

- (19) Hinnakujunduse vastavus turuhindadele on konkurentsimoontuste piiramise parim tagatis⁽⁷⁾. Sellest järeldub, et rekapitalizeerimiskava tuleks üles ehitada viisil, mis võtab arvesse iga panga turuolukorda, sealhulgas panga praegust riskiprofiili ja maksevõime taset, ning säilitab võrdsed võimalused, mitte andes praeguste turualternatiividega võrreldes liiga suuri toetusi. Lisaks peaksid hinnakujunduse tingimused innustama panku riigi kapitali tagastama niipea, kui kriis on läbi.
- (20) Nimetatud põhimõtted tähendavad rekapitalizeerimismeetmete järgmiste elementide hindamist: rekapitalizeerimise eesmärk, abi saava panga usaldusväärsus, tulumäär, stiimulid kava kasutamise lõpetamiseks, eelkõige seoses riigi kapitali asendamisega erainvestorite omaga,⁽⁸⁾ et tagada riigi ajutine osalus pankade kapitalis, kaitsemeetmed abi kuritarvitamise ja konkurentsimoontuste vastu ning rekapitalizeerimiskava mõju ja abisaajate olukorra hindamine korrapärase aruannete või vajadusel ümberkorralduskavade teel.

2.1. Rekapitalizeerimine praegustel turukurssidel

- (21) Kui riigi kapitalisüstid toimuvad võrdsetel tingimustel erainvestorite märkimisväärse osalusega (30 % või rohkem), kiidab järelevalveamet heaks kokkuleppes sätestatud tulumäära⁽⁹⁾. Arvestades sellise tehinguga kaasnevate konkurentsiprobleemide piiratust, välja arvatud juhul, kui tehingu tingimused mõjutavad erainvestorite stiimuleid märkimisväärselt, ei tundu põhimõtteliselt olevat mingit vajadust eelnevate konkurentsi kaitsemeetmete või kava kasutamise lõpetamise stiimulite järele.

2.2. Põhimõtteliselt elujõuliste pankade ajutine rekapitalizeerimine, et suurendada finantsstabiilsust ja reaalmajandusele laenamist

- (22) Käesoleva kategooria pankade kohtlemise hindamisel paneb järelevalveamet märkimisväärset rõhku põhimõtteliselt elujõuliste ja muude pankade eristamisele, millel peatuti punktides 12–15.

⁽⁷⁾ Vt finantsasutuste suuniste punkt 39.

⁽⁸⁾ Kõiki käesoleva dokumendi viiteid kava kasutamise lõpetamise ja riigi kapitali tagastamise stiimulitele tuleb mõista selles võtmes, et nende eesmärk on asendada riigi kapital erakapitaliga määral, mis on vajalik ja asjakohane normaalsete turutingimuste juurde naasmise kontekstis.

⁽⁹⁾ Vt nt komisjoni 27. oktoobri 2008. aasta otsus abi nr N 512/08 kohta „Meetmed Saksamaa finantsasutuste toetamiseks”, punkt 54.

- (23) Üldise tulumäära puhul tuleb piisaval määral arvesse võtta järgnevaid kaalutlusi:
- a) iga abisaaja praegune riskiprofiil⁽¹⁰⁾;
 - b) valitud meetme omadused, sealhulgas alluvussuhted; risk ja kõik maksimisega seotud üksikasjad⁽¹¹⁾;
 - c) olemuslikud kava kasutamise lõpetamise stiimulid (näiteks intressimäära tõstmise tingimused ja tagastamisklauslid);
 - d) riigikohane võrdlusalusena kasutatav riskivaba intressimäär.
- (24) Riigipoolselt rekapitalizeerimiselt teenitav tulu ei saa olla sama kõrge kui turu praegune tase (umbes 15 %),⁽¹²⁾ sest see ei pruugi tingimata kajastada normaalseid turutingimusi⁽¹³⁾. Sellest tulenevalt on järelevalveamet valmis heaks kiitma põhimõtteliselt elujõuliste pankade rekapitalizeerimise *hinna* tasemel, mis jääb praegustest turukurssidest allapoole, et teha pankadele selliste meetmete kasutamine soodsamaks ning seeläbi toetada finantsstabiilsuse taastamist ja reaalmajandusele laenamise tagamist.
- (25) Samas ei tohiks rekapitalizeerimisest riigile oodatav kogutulu olla liiga erinev praegustest turuhindadest, sest i) vältida tuleks kriisieelsel ajavahemikul ilmnenud riski alahindamist, ii) arvesse tuleb võtta ebakindlust seoses uue hinnatasaaku ajastuse ja tasemega, iii) tagada tuleb kava kasutamise lõpetamise stiimulid ja iv) minimeerida tuleb konkurentsimoonutuste risk EMP riikide ning nende pankade vahel, kes teenivad praegu turul tulu ilma igasuguse riigiabita. Praegustest turuhindadest mitte üleliia lahknev tulumäär on äärmiselt oluline ka selleks, et vältida erasektori kaudu toimuva rekapitalizeerimise kõrvaletõrjumist ja hõlbustada normaalsete turutingimuste juurde naasmist.

Rekapitalizeerimise alammäär

- (26) Rekapitalizeerimise teatise⁽¹⁴⁾ kirjeldas komisjon meetodeid, kuidas kindlaks määrata rekapitalizeerimise alammäär. Järelevalveamet kohaldab allpool kirjeldatud meetodeid sarnaselt, võttes arvesse tõsiasi, et EFTA riigid ei kuulu eurosüsteemi. Komisjon on seisukohal, et rekapitalizeerimise määra kindlaksmääramise pädeva meetodi leiab eurosüsteemi 20. novembri 2008. aasta soovitudest. Nimetatud meetodit kasutades arvatud määrad kujutavad eurosüsteemi hinnangul endast põhimõtteliselt elujõuliste pankade rekapitalizeerimise nõutava nominaalse tulumäära asjakohast alust (alammäär). Nimetatud määra võib suurendada, et arvesse võtta vajadust soodustada riigi kapitali tagastamist⁽¹⁵⁾. Komisjon on seisukohal, et sellised kohandused teenivad ka moonutatud konkurentsi kaitsmise eesmärki.
- (27) Vastavalt Eurosüsteemi soovitudele võiks *põhimõtteliselt elujõuliste pankade* rekapitalizeerimisinstrumentide – eelisaktiivate ja muude hübriidinstrumentide valitsuse poolt nõutava tulumäära kindlaks määrata „hinnakoridori” alusel, mis on piiratud: i) allutatud laenude nõutava tulumääraga, mis kujutab endast *alampiiri*, ja ii) lihtaktiivate nõutava tulumääraga, mis kujutab endast *ülempiiri*. Nimetatud meetod hõlmab hinnakoridori arvutamist erinevate komponentide põhjal, mis peaksid arvesse võtma ka üksikute pankade (või sarnaste pankade kogumi) ja EFTA riikide erijooni. Komisjon on kindlaks määranud, et kasutades asjaomaste parameetrite (valitsuse võlakirjade tootlus, krediidiriski vahetusinstrumentide vahemik, aktiivate riskipreemia) keskmisi (keskmisi või mediaan-) väärtusi, on meetodi rakendamise tulemuseks koridor, kus allutatud laenudele sarnanevate omadustega eelisaktiivate keskmiseks nõutavaks tulumääraks on 7 % ja euroala pankadega seonduvate lihtaktiivate keskmiseks nõutavaks tulumääraks on 9,3 %. Sellisena kujutab nimetatud keskmise määra koridor endast soovituslikku vahemikku.

⁽¹⁰⁾ Vt üksikasjad 1. lisas.

⁽¹¹⁾ Näiteks mitmed parameetrid suurendavad või vähendavad eelisaktiivate väärtust, sõltuvalt nende täpsest määratlusest, näiteks: vahetatavus lihtaktiivate või muude instrumentide vastu, liit- või mitteliitdividendid, fikseeritud või muutuv dividendimäär, eelisõigus lihtaktiivate ees ettevõtja likvideerimise korral, osalusõigus lihtaktiivate eest dividendimäära ületava tulu väljamaksmises, müügioptsioon, tagastamisklauslid, hääleõigus. Võrdlusalusena kasutatav järelevalveamet kapitaliinstrumenti üldklassifikatsiooni erinevate regulatiivkategooriate (nt põhi/mittepõhi, I tase / II tase) hulgas.

⁽¹²⁾ Vt komisjoni teatise (finantsasutuste rekapitalizeerimine praeguses finantskriisis) joonealune märkus 10.

⁽¹³⁾ Praegused tulumäärad võivad tuleneda ka praegusest suhtelisest suurest nõudlusest I taseme kapitali järele, kuna pangad eemalduvad praegu alakapitalizeeritaks peetavast mineviku ärimudelist, millega kaasneb suhteliselt väike pakkumine ja turu suur ebastabiilsus.

⁽¹⁴⁾ Vt joonealune märkus 2, punkt 26 ja sellele järgnevad punktid.

⁽¹⁵⁾ Vt Euroopa Keskpannga nõukogu 20. novembri 2008. aasta soovitud (rekapitalizeerimise hinnakujunduse kohta), punktid 5–7.

- (28) Järelevalveamet nõustub põhimõtteliselt elujõuliste pankade puhul eespool esitatud meetodil põhineva minimaalse tuluga. Nimetatud tulu on kohandatud individuaalse panga vajadustega erinevate parameetrite põhjal:
- a) valitud kapitali liik: ⁽¹⁶⁾ mida madalam on alluvus, seda madalam on vajalik toetus hinnakoridoris;
 - b) riigikohane võrdlusalusena kasutatav riskivaba intressimäär;
 - c) kõigi riiklikul tasandil abikõlblike pankade (nii rahaliselt elujõuliste kui ka raskustes pankade) individuaalsed riskiprofiilid.
- (29) EFTA riigid võivad valida hinnakujundusviisi, mis võtab lisaks arvesse ka intressimäära tõstmise tingimusi või tagastamisklausleid. Hinnakujundusviis tuleks valida nii, et soodustades riigi poolt pankadele tehtavate kapitalisüstide varajast lõpetamist, ei tooks see kaasa kapitalikulu ulatuslikku kasvu.
- (30) Järelevalveamet kiidab heaks ka alternatiivsed hinnakujundusmeetodid tingimusel, et nende tulemused on kõrgemad kui eespool nimetatud meetodiga saadud.

Riigi kapitali tagastamise stiimulid

- (31) Rekapitalizeerimismeetmed peavad hõlmama asjakohaseid stiimuleid riigi kapitali tagastamiseks, kui turg seda võimaldab ⁽¹⁷⁾. Lihtsaim viis anda pankadele stiimul alternatiivse kapitali otsimiseks on EFTA riigi poolse rekapitalizeerimise piisavalt kõrge tulumäära nõue. Sel põhjusel peab järelevalveamet kava kasutamise lõpetamise stimuleerimisel tavaliselt kasulikuks lisa liitmist kindlaks määratud alammäärale ⁽¹⁸⁾. Ajas kasvamist ja intressimäära tõstmise tingimusi hõlmav hinnakujundusstruktuur tugevdab nimetatud toetuse kasutamise lõpetamise stimuleerimise mehhanismi.
- (32) Kui EFTA riik eelistab nominaalset tulumäära mitte tõsta, võib ta kaaluda üldise tulumäära tõstmist ostuoptsioonide või muude tagastamisklauslite kaudu, või mehhanisme, mis stimuleerivad erakapitali osaluse suurendamist, ühendades näiteks dividendide maksmise kohustusliku riigile tagastamisega, kusjuures summa ajas kasvab.
- (33) EFTA riigid võivad riigi sekkumise ajutise iseloomu tagamiseks kaaluda ka piirava dividendipoliitika kasutamist. Piirav dividendipoliitika oleks kooskõlas reaalmajandusele laenamise kaitsmise ja abi saavate pankade kapitalibaasi tugevdamise eesmärkidega. Samas oleks oluline lubada dividendide maksmist juhul, kui see kujutab endast stiimulit uue erakapitali toomiseks põhimõtteliselt elujõulistesse pankadesse ⁽¹⁹⁾.
- (34) Järelevalveamet hindab kavandatavaid tagastamismehhanisme üksikjuhtumite kaupa. Üldiselt järgitakse põhimõtet, et mida ulatuslikum on rekapitalizeerimine ja mida riskantsem on abi saava panga riskiprofiil, seda vajalikumaks muutub konkreetse kava kasutamise lõpetamise mehhanismi kehtestamine. Tulu määra ja liigi kombinatsioon ning vajaduse korral ja asjakohases ulatuses piirav dividendipoliitika üheskoos peavad abi saavate pankade jaoks kujutama endast piisavat kava kasutamise lõpetamise stiimulit. Eelkõige on järelevalveamet seisukohal, et dividendide maksmise piiranguid ei ole vaja juhul, kui hinnakujunduse tase võtab õigesti arvesse panga riskiprofiili ning intressimäära tõstmise tingimused või nendega võrreldavad elemendid tagavad piisavad kava kasutamise lõpetamise stiimulid ja rekapitalizeerimine toimub piiratud ulatuses.

Põhjendamatute konkurentsimoonutuste ärahoidmine

- (35) Finantsasutuste suuniste punktis 35 rõhutatakse vajadust kasutada rekapitalizeerimiskavade puhul ettevaatusabinõusid, millega välditakse abi kuritarvitamist ja konkurentsi kahjustamist. Finantsasutuste suuniste punkti 38 kohaselt ei tohi kapitalisüst olla suurem kui minimaalselt vajalik ega tohi abisaajal võimaldada ellu viia agressiivset äristrateegiat, mis oleks vastuolus rekapitalizeerimise põhiliste eesmärkidega ⁽²⁰⁾.

⁽¹⁶⁾ Näiteks lihtaktsiad, muu kui I taseme põhikapital või II taseme kapital.

⁽¹⁷⁾ Arvesse võttes rekapitalizeerimisinstrumendi liiki ja selle klassifitseerimist järelevalveasutuste poolt.

⁽¹⁸⁾ Arvestades asjaolu, et eespool esitatud meetodit võib mõjutada riski alahindamine kriisi eel, on see veelgi tähtsam.

⁽¹⁹⁾ Nimetatud kaalutlusi arvesse võttes võiksid dividendide maksmise piirangud olla piiratud näiteks ajaliselt või protsentuaalselt teenitud kasumist või seotud uue kapitali kaasamisega (maksstes dividende näiteks uutest aktsiates). Juhul kui riigi kapital tagastatakse tõenäoliselt mitmes etapis, võiks ette näha ka ükskõik millise kokkulepitud dividendipiirangu järkjärgulise lõdvendamise kooskõlas tagastamisel tehtud edusammudega.

⁽²⁰⁾ Arvestades reaalmajandusele laenamise tagamise eesmärki, ei ole põhimõtteliselt elujõuliste pankade rekapitalizeerimiskavade puhul vajadust bilansimahu kasvu piirangute järele. Põhimõtteliselt peaks see kehtima ka tagatiskavade puhul, välja arvatud juhul, kui esineb EMP riikide vaheliste kapitalivoogude ümberpaigutamise tõsine oht.

- (36) Põhimõtteliselt, mida kõrgem on tulu, seda väiksem on vajadus kaitsemeetmete järele, sest hinnatase piirab konkurentsimoontusi. Riigi poolt rekapitalizeeritavad pangad peaksid ka vältima rekapitalizeerimise reklaamimist ärieesmärkidel.
- (37) Kaitsemeetmed võivad osutada vajalikuks riigibist rahastatava agressiivse äritegevuse laiendamise vältimiseks. Ühinemised ja ülevõtmised võivad põhimõtteliselt kujutada endast väärtuslikku panust pangandussektori konsolideerimisse, et saavutada finantsturgude stabiliseerimise ja reaalmajandusse suunatud stabiilse krediidivoo tagamise eesmärgid. Et mitte anda riigi toetust mittesaavate konkurentide arvel eelist riigi toetust saavatele pankadele, tuleks ühinemised ja ülevõtmised üldiselt korraldada pakkumisenetlusena.
- (38) Käitumisega seotud kaitsemeetmete ulatuse kindlaksmääramisel hinnatakse proportsionaalsust, võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid ning eelkõige abi saava panga riskiprofiili. Kui väga madala riskiprofiiliga pankade puhul võib olla vaja vaid äärmiselt piiratud käitumisega seotud kaitsemeetmeid, siis kõrgema riskiprofiili puhul vajadus selliste kaitsemeetmete järele suureneb. Proportsionaalsuse hinnangut mõjutavad ka riigi kapitalisüsti suhteline suurus ja kapitaliga varustatuse saavutatud tase.
- (39) Kui EFTA riigid kasutavad rekapitalizeerimist reaalmajanduse rahastamise eesmärgil, peavad nad tagama, et abi aitab sellele tõhusalt kaasa. Sel eesmärgil peaksid nad kooskõlas riikliku õigusega siduma rekapitalizeerimisega tõhusad ja jõustatavad riiklikud kaitsemeetmed, mis tagavad, et süstitud kapitali kasutatakse reaalmajandusele laenamise toetamiseks.

L ä b i v a a t a m i n e

- (40) Lisaks tuleks rekapitalizeerimine vastavalt finantsasutuste suunistele ⁽²¹⁾ korrapäraselt läbi vaadata. Kuus kuud pärast meetmete vastuvõtmist peaksid EFTA riigid esitama järelevalveametile aruande nende rakendamise kohta. Aruandes tuleb esitada täielik teave järgneva kohta:
- a) rekapitalizeeritud pangad, sealhulgas seoses punktides 12–15 ja 1. lisas nimetatud elementidega ning hinnang panga ärimudelile eesmärgiga hinnata panga riskiprofiili ja elujõulisust;
 - b) kõnealustele pankadele antud summad ja rekapitalizeerimise tingimused;
 - c) saadud kapitali kasutamine, sealhulgas seoses i) reaalmajandusele laenamise toetamise, ii) välistegevuse laiendamise ja iii) abi saavate pankade dividendipoliitikaga;
 - d) EFTA riikide kinnipidamine seoses tagastamisstiimulite ning teiste tingimuste ja kaitsemeetmetega võetud kohustustest ning
 - e) sammud riigi kapitalist sõltuvusest vabanemiseks ⁽²²⁾.
- (41) Seoses läbivaatamisega hindab järelevalveamet muu hulgas vajadust käitumisega seotud kaitsemeetmete jätkamise järele. Sõltuvalt turutingimuste arengust võib järelevalveamet taotleda ka meetmetega kaasnevate kaitsemeetmete muutmist, et tagada abi piirdumine miinimumsumma ja -kestusega, mis on vajalik praegusest kriisist ülesaamiseks.
- (42) Järelevalveamet tuletab meelde, et kui pank, mida algselt peeti põhimõtteliselt elujõuliseks, satub raskustesse pärast rekapitalizeerimist, tuleb esitada nimetatud panga ümberkorralduskava.

2.3. Muude pankade hädarekapitalizeerimine

- (43) Põhimõtteliselt mitteelujõuliste pankade rekapitalizeerimine peaks toimuma rangematel tingimustel.

⁽²¹⁾ Vt finantsasutuste suuniste punktid 34–42. Vastavalt finantsasutuste suunistele ei ole vaja teatada kooskõlas järelevalveameti poolt heakskiidetud rekapitalizeerimiskavaga võetud üksikutest rekapitalizeerimismeetmetest ning järelevalveamet hindab neid läbivaatamise ja tervendamiskava esitamise raames.

⁽²²⁾ Võttes arvesse rekapitalizeerimisinstrumendi omadusi.

- (44) Tulu puhul peaks eespool sätestatu põhjal põhimõtteliselt arvesse võtma abisaaja riskiprofiili ja tulu peaks olema kõrgem kui põhimõtteliselt elujõuliste pankade puhul⁽²³⁾. See ei piira järelevalveasutuste võimalust võtta ümberkorraldamise puhul vajaduse korral erakorralisi meetmeid. Kui hinda ei saa kindlaks määrata tasemel, mis vastab panga riskiprofiilile, peaks see siiski olema lähedane hinnale, mida nõutakse sarnaselt pangalt normaalsetel turutingimustel. Ilma et see piiraks finantsstabiilsuse tagamise vajadust, on riigi kapitali kasutamine nende pankade puhul aktsepteeritav üksnes tingimusel, et lõpetatakse panga tegevus või viiakse läbi põhjalik ja ulatuslik ümberkorraldamine, sealhulgas vajaduse korral juhtkonn vahetus ja juhtimistavade muutmine. Seetõttu tuleb nimetatud pankade puhul kuue kuu jooksul alates rekaptaliseerimisest esitada kas põhjalik ümberkorraldus- või likvideerimiskava. Vastavalt finantsasutuste suunistele hinnatakse sellist kava raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi suuniste alusel ja see peab sisaldama asendusmeetmeid.
- (45) Riigi kapitali tagastamiseni peaks päästmis- ja ümberkorraldamisetapis olevate raskustes pankade käitumisega seotud kaitsemeetmed olema põhimõtteliselt järgmised: piirav dividendipoliitika (sealhulgas dividendide maksmise keeld vähemalt ümberkorraldamisperioodil), juhtide töö tasustamise ja boonuste jaotamise piirangud, finantsstabiilsuse eesmärgiga kooskõlas oleva maksevõime suhtarvu kõrgema taseme taastamise ja hoidmise kohustus ning riigi kapitali tagastamise ajakava.

2.4. Lõppmärkused

- (46) Järelevalveamet võtab arvesse seda, et rekaptaliseerimises osalemine on avatud kõigile konkreetse EFTA riigi pankadele või suurele osale neist ka vähem eristatud alusel ning see on suunatud aja jooksul piisava üldtootluse saavutamisele. Mõni EFTA riik võib näiteks administratiivsetel põhjustel kasutada lihtsamaid meetodeid. Ilma et see piiraks EFTA riikide võimalust lähtuda oma hinnakujunduses eespool esitatud meetodist, kiidab järelevalveamet heaks hinnakujundusmehhanismid, mis toovad kõigi skeemis osalevate pankade puhul kaasa oodatava aastase kogutootluse tasemel, mis on piisavalt kõrge, et sobida erinevatele pankadele ja pakkuda kava kasutamise lõpetamise stiimulit. See tase peaks üldjuhul olema fikseeritud kõrgemal punktil 27 nimetatud I taseme kapitaliinstrumentide ülempiirist⁽²⁴⁾. See võib vastavalt eespool kirjeldatule hõlmata madalamat alammäära ja vastavat intressimäära tõstmise tingimust ning muid eristavaid elemente ja kaitsemeetmeid⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Vt punkt 28 laiendatud hinnakoridori kohta, mille kohaselt raskustes pankade suhtes kohaldatakse kõrgemat tulumäära.

⁽²⁴⁾ Siiani on komisjon kõigi skeemis osalevate pankade puhul heaks kiitnud rekaptaliseerimismeetmed, mille puhul on I taseme instrumentide oodatav aastane kogutootlus vähemalt 10 %. EMP riikides, kus riskivaba tootlus erineb euroala keskmisest märkimisväärselt, võib olla vaja nimetatud taset vastavalt muuta. Muudatused võivad osutada vajalikuks ka sõltuvalt riskivaba määra arengust.

⁽²⁵⁾ Madala alammäära ja selliste eristavate elementide kombinatsiooni näitena vaata komisjoni 12. novembri 2008. aasta otsus abi nr N 528/08 kohta Madalmaad, „Abi ettevõtjale ING Groep N.V”, mille puhul I taseme põhikapitalina kategoriseeritava sui generis kapitaliinstrumenti tulu saamiseks liidetakse fikseeritud osamakse intressimäär (8,5 %) üleproportsionaalsete ja kasvavate osamaksetega ning võimaliku kasumiga, mille tulemuseks on 10 % ületav oodatav aastane tootlus.

1. LISA

Aktsiate hinnakujundus

Aktsiad (lihtaktsiad) on I taseme põhikapitali tuntuim liik. Lihtaktsialt saadav tulu kujuneb tulevikus makstavast fikseerimata dividendist ja aktsia hinna muutusest (kapitali kasv või kahanemine), millest mõlemad sõltuvad lõpuks ootustest tulevaste rahavoogude või kasumite suhtes. Praeguses olukorras on tulevaste rahavoogude prognoosimine veelgi raskem kui tavatingimustes. Märgatavaim tegur on seega lihtaktsiate noteeritud turuhind. Et noteerimata pankade puhul puudub noteeritud turuhind, peaksid EFTA riigid valima sobiva turupõhise lähenemisviisi, näiteks täieliku hindamise.

Kui abi antakse lihtaktsiate emiteerimisel (emissiooni tagamine), ostab EFTA riik tagajana kõik aktsiad, mida ei ostsud olemasolevad või uued investorid, madalaima võimaliku hinnaga (võrreldes aktsia hinnaga vahetult enne avaliku emissiooni väljakuulutamist). Emiteeriv pank peaks tasuma ka piisava märkimistasu⁽¹⁾. Järelevalveamet võtab arvesse mõju, mida eelnevalt saadud riigiabi võib avaldada abisaaja aktsiate hinnale.

Panga riskiprofiili hindamise indikaatorid

Panga riskiprofiili hindamisel riigiabi eeskirjadest tuleneva rekapitaliseerimismeetme hindamiseks võtab järelevalveamet arvesse panga positsiooni eelkõige seoses järgmiste indikaatoritega:

- a) kapitali adekvaatus: järelevalveamet hindab positiivselt riikliku järelevalveasutuse poolse läbivaatamise tulemusena koostatud hinnangut panga maksevõimele ja selle tuleviku kapitaliadekvaatsusele; sellise läbivaatamise käigus hinnatakse panga riskimäärasid (krediidirisk, likviidsusrisk, tururisk, intressi- ja vahetuskursirisk), varade portfelli kvaliteeti (riiklikul turul ja võrreldes kasutatavate rahvusvaheliste standarditega), panga ärimudeli pikaajalist jätkusuutlikkust ja muid asjaomaseid elemente;
- b) rekapitaliseerimise maht: järelevalveamet hindab positiivselt piiratud mahus rekapitaliseerimist, näiteks mitte rohkem kui 2 % ulatuses panga riskiga kaalutud varadest;
- c) praegune krediidiriski vahetusinstrumentide vahemik: järelevalveamet peab keskmisega võrdset või sellest väiksemat vahemikku madalama riskiprofiili näitajaks;
- d) panga praegune reiting ja prognoos: järelevalveamet peab A-ga võrdset või sellest kõrgemat reitingut ning stabiilset või positiivset prognoosi madalama riskiprofiili näitajaks.

Nimetatud indikaatorite hindamisel tuleb arvesse võtta nende pankade olukorda, mis on raskustes praeguste erakorraliste tingimuste tõttu, ehkki enne kriisi oleks neid käsitlenud põhimõtteliselt elujõulistena, nagu ilmneb näiteks selliste turu-näitajate nagu krediidiriski vahetusinstrumentide vahemiku ja aktsiahindade arengust.

Tabel 1

Kapitali liigid

Kohustused	II tase
	Kindla tähtajaga võlakirjad
Kõrgem nõutav tootlus ↓ Suurem kahjumi katmise võime	Tähtajatud allutatud võlakirjad
	Kumulatiivsed eelisaktsiad või muud sarnased instrumendid
	I tase
Varad	Mittekumulatiivsed eelisaktsiad või muud sarnased instrumendid
	Muud kõrgekvaliteedilised hübriidinstrumendid
	Reservid / jaotamata kasum
	Lihtaktsiad

⁽¹⁾ Vt nt komisjoni 13. oktoobri 2008. aasta otsus abi nr N 507/08 kohta („Meetmed Ühendkuningriigi pankade finantsiliseks toetamiseks“), punkt 11, ja komisjoni 27. oktoobri 2008. aasta otsus abi nr N 512/08 kohta („Meetmed Saksamaa finantsasutuste toetamiseks“), punkt 12.

III LISA

Riigiabi meetmete ajutine raamistik praeguses finants- ja majanduskriisis rahastamisele juurdepääsu toetamiseks

1. FINANTSKRIIS, SELLE MÕJU REAALMAJANDUSELE JA VAJADUS AJUTISTE MEETMETE JÄRELE
 - 1.1. *Finantskriis ja selle mõju reaalmajandusele*
 - (1) 26. novembril 2008 võttis Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon”) vastu teatise „Euroopa majanduse elavdamise kava” (edaspidi „majanduse elavdamise kava”), et tuua Euroopa välja valitsevast finantskriisist ⁽¹⁾. Majanduse elavdamise kava tugineb kahele teineteist täiendavale põhimõttele. Esiteks lühiajalised meetmed nõudluse suurendamiseks, töökohtade päästmiseks ja usalduse taastamiseks ning teiseks nn arukas investeerimine, et saavutada suurem majanduskasv ja jätkusuutlik jõukus pikemas perspektiivis. Majanduse elavdamise kava kaudu tõhustatakse ja kiirendatakse Lissaboni strateegia raames toimuvaid reforme.
 - (2) Seepärast on praegu vaja vältida riiklikku sekkumist, mis õnnestaks eesmärgi anda vähem ja paremini suunatud riigiabi. Ometi on teatavate tingimuste korral vaja anda uut ajutist riigiabi.
 - (3) EFTA järelevalveamet (edaspidi „järelevalveamet”) on arvamusel, et vaja on kasutusele võtta uued instrumendid, mis võimaldaksid riigiabi eeskirju kohaldada võimalikult paindlikult, et kriisi lahendades säiliks aus konkurents ja välditaks põhjendamatu konkurentsipiiranguid. Käesolevates suunistes esitatakse EFTA riikidele mitmete täiendavate ajutiste riigiabi andmise võimaluste üksikasjad.
 - (4) Finantskriis on väga olulisel määral mõjutanud EMP pangandussektorit ja enneolematult võimsalt Islandit. Euroopa Ülemkogu on rõhutanud, et kuigi riiklik sekkumine tuleb otsustada riigi tasandil, tuleb seda teha kooskõlastatud raamistikus ja tuginedes mitmele ühenduse ühisele põhimõttele ⁽²⁾. Komisjon reageeris viivitamatult eri meetmete võtmisega, sealhulgas teatis „Riigiabi eeskirjade kohaldamine meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras” ⁽³⁾ ja mitmed otsused, millega lubatakse päästmisabi andmist finantsasutustele. Järelevalveamet on võtnud samaväärseid meetmeid ⁽⁴⁾.
 - (5) Erasektori investeringute, majanduskasvu ja töökohtade loomise eeltingimus on piisav ja taskukohane juurdepääs rahastamisele. EFTA riigid peavad kasutama oma mõju, mis kaasneb pangandussektorile antava olulise rahalise toetusega, tagamaks, et selline toetus ei parandaks mitte ainult pankade finantsolukorda, vaid majandust laiemalt. Seega peaks finantssektorile antav toetus olema hästi suunatud, et see tagaks pankade tavalise laenuitegevuse jätkumise. Järelevalveamet võtab seda pankadele antava riigiabi läbivaatamisel arvesse.
 - (6) Kuigi finantsturgude olukord näib paranevat, on finantskriisi mõju reaalmajandusele praegu täiesti tuntav. Suur langus mõjutab majandust laiemalt, sealhulgas kodumajapidamisi, ettevõtjaid ja töökohti. Finantsturgude kriisi tulemusena vähendavad pangad intensiivfinantseerimist ja muutuvad varasemate aastatega võrreldes riskikartlikumaks, muutes juurdepääsu laenu rahale senisest keerulisemaks. Finantskriis võib esile kutsuda laenu rahaga piiramise, nõudluse vähenemise ja majanduslanguse.
 - (7) Sellised probleemid ei pruugi mõjutada mitte ainult nõrku rahapuhvriteta ettevõtjaid, vaid ka elujõulisi ettevõtjaid, kel ei ole ootamatult kas piisavalt või üldse laenu raha. See kehtib eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi „VKEd”) kohta, kelle juurdepääs rahastamisele on võrreldes suurettevõtjatega igal juhul tunduvalt keerulisem. Selline olukord ei pruugi lühikese ja keskmise pikkusega ajavahemiku jooksul tõsiselt mõjutada mitte ainult paljude elujõuliste ettevõtjate ja nende töötajate majandusolukorda, vaid sel võib olla pikemaajalisem negatiivne mõju, sest EMP tulevased investeringud, eelkõige need, mis on suunatud püsiva majanduskasvu ja Lissaboni strateegia muude eesmärkide saavutamiseks, võivad viibida või neist võidakse isegi loobuda.

⁽¹⁾ Komisjoni teatis Euroopa Ülemkogule, KOM(2008) 800.

⁽²⁾ 7. oktoobri 2008. aasta majandus- ja rahandusministrite nõukogu järeldused.

⁽³⁾ ELT C 270, 25.10.2008, lk 8.

⁽⁴⁾ Vt suuniste peatükid, mis käsitlevad riigiabi eeskirjade kohaldamist meetmete suhtes, mida on võetud seoses finantsasutustega praeguse ülemaailmse finantskriisi olukorras, ja finantsasutuste rekapiitaliseerimist praeguses finantskriisis: piirdumine minimaalselt vajaliku abiga ja kaitsemeetmed põhjendamatu konkurentsimoontuste vastu, mis võeti vastu 29. jaanuaril 2009.

1.2. Vajadus riigiabi meetmete tõhusa kooskõlastamise järele EMP tasandil

- (8) Praeguses finantsolukorras võib EFTA riikidel tekkida kiusatus tegutseda iseseisvalt ja eelkõige toetada oma ettevõtjaid teistest rohkem. Varasematest kogemustest nähtub, et selline iseseisev tegutsemine ei saa olla tõhus ja võib tõsiselt kahjustada siseturgu. Arvestades täielikult praegust konkreetset majandusolukorda, on toetuse andmisel oluline tagada EMP ettevõtjate võrdsed võimalused ja vältida olukorda, kus EFTA riigid püüavad aina enam toetada oma ettevõtjaid, sest see ei oleks EMPd kui tervikut silmas pidades jätkusuutlik ja kahjustaks EMPd kui tervikut. Soovitav tulemuste saavutamiseks kasutatakse konkurentsipoliitikat.

1.3. Vajadus ajutiste riigiabimeetmete järele

- (9) Käesolevates suunistes esitatud ajutistel täiendavatel meetmetel on kaks eesmärki. Esiteks soovitakse panganduskriisist tulenevate erakorraliste ja ajutiste finantsprobleemide leevendamiseks taas suurendada pankade laenamist ettevõtjatele ja seega tagada neile pidev juurdepääs rahastamisele. Selles küsimus on VKEd erilise tähtsusega kogu EMP majandusele ja nende finantsolukorra paranemine avaldab positiivset mõju ka suurettevõtjatele, toetades seega pikaajalist üldist majanduskasvu ja ajakohastamist.
- (10) Teine eesmärk on ergutada ettevõtjaid jätkama investeerimist tulevikku, eelkõige püsiva majanduskasvu edendamise. Kui praegune kriis peataks keskkonna valdkonnas saavutatud märkimisväärsed edusammud või annaks neile isegi tagasikäigu, võiksid sellel olla väga halvad tagajärjed. Seepärast on keskkonnaprojektidesse investeerivatele ettevõtjatele vaja anda ajutist toetust (mis võiks muu hulgas anda EMP tööstusele tehnoloogilise eelise), ühendades sel moel kiireloomulise ja vajaliku rahalise toetuse EMP pikaajaliste hüvedega.
- (11) Käesolevates suunistes tuletatakse esiteks meelde riikliku toetuse mitmeid võimalusi, mida EFTA riigid saavad kehtivate riigiabi eeskirjade alusel juba praegu kasutada, enne kui kehtestatakse täiendavad riigiabi meetmed, mida EFTA riigid võivad ajutiselt võtta, et leevendada teatud ettevõtjate praeguseid probleeme, mis on seotud juurdepääsuga rahastamisele, ning soodustada keskkonnanäesmärkide saavutamiseks tehtavaid investeeringuid.
- (12) Järelevalveamet on seisukohal, et kavandatud abivahendid on kõnealuste eesmärkide saavutamiseks kõige asjakohasemad.

2. MAJANDUSPOLIITIKA ÜLDISED MEETMED

- (13) Majanduse elavdamise kava võeti vastu praeguse majandusolukorra leevendamiseks. Arvestades praeguse kriisi ulatust, vajab ühendus piisavalt ulatuslikku ja selget kooskõlastatud lähenemisviisi, et taastada tarbijate ja ettevõtjate usaldus. See kehtib ka EFTA riikide olukorra parandamise kohta.

- (14) Majanduse elavdamise kava strateegilised eesmärgid on järgmised:

— stimuleerida võimalikult kiiresti nõudlust ja suurendada tarbijate usaldust;

— vähendada majanduslangusega kaasnevat elulisi probleeme ja majanduslanguse mõju kõige haavatavamale ühiskonnaosale. Kriis on raskelt tabanud või tabamas paljusid palgatöötajaid ja nende peresid. On võimalik aidata neil säilitada töökoht. Kui see siiski kaotatakse, tuleks pikaajalise töötuse vältimiseks toetada kiiret tööturule naasmist;

— aidata kaasa Euroopa valmidusele majanduskasvu taastudes seda ära kasutada, nii et Euroopa majandus oleks vastavuses konkurentsivõimet tagavate nõudmistega, säästvuse ja tulevikuvajadustega, nagu see on sätestatud Lissaboni strateegias. See tähendab innovatsiooni toetamist, teadmispõhise majanduse ülesehitamist ning kiiremini liikumist vähem süsinikdioksiidiheteid tekitava ja ressursse säästva majanduse poole.

- (15) Kõnealuste eesmärkide saavutamiseks on EFTA riikidel juba praegu mitmeid vahendeid, mille puhul ei ole tegemist riigiabiga. Näiteks võib teatud ettevõtjatel olla praegu suuremaid probleeme juurdepääsuga rahastamisele kui teistel, mistõttu on nende kasvuks ja ettenähtud investeeringuteks vajalik rahastamine viibinud või isegi nurjunud. Sel otstarbel võiksid EFTA riigid võtta mitmeid üldisi poliitikameetmeid, mida kohaldatakse kõigi ettevõtjate suhtes oma territooriumil ja mis järelikult jäävad riigiabi eeskirjade kohaldamisalast välja ning mille eesmärk on ajutiselt lühikese ja keskmise pikkusega ajavahemiku jooksul leevendada rahastamisega seotud probleeme. Näiteks võiks pikendada sotsiaalkindlustusmaksete ja muude samalaadsete maksete või isegi maksude maksetähtaegu või võtta töötajatele suunatud meetmeid. Kui sellised meetmed võetakse kõigi ettevõtjate suhtes, ei ole nende puhul üldiselt tegemist riigiabiga.

- (16) EFTA riigid võivad anda rahalist toetust ka otse tarbijatele, näiteks selleks, et nad loobuksid vanadest toodetest ja/või ostaksid keskkonnasäästlikke tooteid. Kui sellise abi andmisel ei arvestata toote päritolu, ei kujuta see endast riigiabi.
- (17) Lisaks võib nii VKEde kui ka suurettevõtjate võimalikult tõhusaks toetamiseks kasutada ühenduse üldisi programme, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1639/2006/EÜ⁽⁵⁾ kehtestatud konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm (2007-2013) ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1982/2006/EÜ⁽⁶⁾ sätestatud Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmes raamprogramm (2007-2013).

3. RIIGIABI ANDMISE VÕIMALUSED ÕIGUSAKTIDE ALUSEL

- (18) Viimaste aastate jooksul on järelevalveamet märkimisväärselt ajakohastanud riigiabi eeskirju, et julgustada EFTA riike suunama riiklikku toetust senisest paremini jätkusuutlikesse investeringutesse, aidates sel viisil kaasa Lissaboni strateegia elluviimisele. Selles kontekstis pööratakse erilist tähelepanu VKEdele, millele antava riigiabi võimalusi on suurendatud. Lisaks on riigiabi eeskirju märkimisväärselt lihtsustatud ja ühtlustatud hiljuti vastuvõetud üldise grupierandi määrusega,⁽⁷⁾ millega pakutakse EFTA riikidele väga paljusid abimeetmeid, millega kaasneb minimaalne halduskoormus. Praeguses majandusolukorras on olulise tähtsusega järgmised kehtivad riigiabi käsitlevad õigusaktid.
- (19) EMP lepinguga kohandatud vähese tähtsusega abi määru⁽⁸⁾ on täpsustatud, et ühele ettevõtjale kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul kuni 200 000 euro ulatuses antavate toetusmeetmete puhul ei ole tegemist riigiabiga asutamislepingu tähenduses. Samas määru⁽⁸⁾ on ka sätestatud, et kui tagatis ei ole suurem kui 1,5 miljonit eurot, ei ületa see vähese tähtsusega abi piirmäära ja seega ei ole ka sellise tagatise puhul tegemist riigiabiga. Järelikult võivad EFTA riigid selliseid tagatise anda ilma vastava abisumma arvutamise ja sellega kaasneva halduskoormuseta.
- (20) Eespool nimetatud üldise grupierandi määru⁽⁸⁾, millega on lihtsustatud riigiabi menetlust teatud oluliste abimeetmete puhul ja edendatud riigiabi ümbersuunamist EMP prioriteetsete eesmärkide saavutamise, moodustab riigiabi eeskirjade olulise osa. Nii kõik varasemad grupierandid kui ka uued valdkonnad (innovatsioon, keskkond, suurettevõtjate teadus- ja arendustegevus, riskikapitalimeetmed VKEdele) on koondatud ühte õigusakti. Kõigi üldise grupierandi määru⁽⁸⁾ käsitletud juhtumite puhul saavad EFTA riigid anda abi järelevalveametile ette teatamata. Seega sõltub menetluse kiirus ainult EFTA riikidest. Üldise grupierandi määru⁽⁸⁾ on eriliselt oluline VKEde jaoks, sest sellega nähakse ette erieeskirjad, milles käsitletakse eranditult neile antavat investeerimisabi ja tööhõivealast abi. Lisaks on VKEdele kättesaadavad kõik 26 määru⁽⁸⁾ käsitletud meetet, mis võimaldavad EFTA riikidel anda sellistele ettevõtjatele abi erinevates arenguetappides, toetades neid erinevates valdkondades alates juurdepääsust rahastamisele kuni teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni, koolituse, tööhõive ja keskkonnameetmeteni.
- (21) Uutes keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevates suunistes⁽⁹⁾ on sätestatud, et EFTA riigid võivad muu hulgas anda riigiabi järgmiselt:
- abi antakse ettevõtjatele, kes parandavad oma keskkonnategevuse tulemuslikkust ühenduse normatiivides nõutust enam või parandavad seda ühenduse normatiivide puudumisel, sealjuures väikeettevõtjatele kuni 70 % täiendavatest investeerimiskuludest (kuni 80 % keskkonnanahoidliku uuenduse puhul) ning kuni 100 % ulatuses täiendavatest investeerimiskuludest, kui abi antakse võistupakkumise raames. Viimati nimetatut kehtib ka suurettevõtjate puhul. Abi on lubatud anda ka ühenduse tulevaste normatiividega varaseks vastavusseviimiseks ning keskkonnauuringuteks;
 - taastuvate energiaallikate ja koostootmise valdkonnas võivad EFTA riigid anda tegevusabi kõigi täiendavate tootmiskulude katmiseks;
 - selleks et saavutada keskkonnanahoidlike eesmärged energia säästmise ja kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise vallas, võivad EFTA riigid anda abi, mille abil on ettevõtjatel võimalik säästa energiat, ning abi taastuvate energiaallikate kasutamiseks ja abi koostootmiseks, sealjuures väikeettevõtjatele kuni 80 % täiendavatest investeerimiskuludest ning kuni 100 % täiendavatest investeerimiskuludest, kui abi antakse võistupakkumise raames.

⁽⁵⁾ ELT L 310, 9.11.2006, lk 15.

⁽⁶⁾ ELT L 412, 30.12.2006, lk 1.

⁽⁷⁾ Komisjoni 6. augusti 2008. aasta määrus (EÜ) nr 800/2008 EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (üldine grupierandi määru⁽⁸⁾) (ELT L 214, 9.8.2008, lk 3), mis on inkorporeeritud EMP lepingu XV lisa punkti 1j 7. novembri 2008. aasta otsusega nr 120/2008 (ELT L 339, 18.12.2008, lk 111 ja EMP kaasanne nr 79, 18.12.2008), mis jõustus 8.11.2008.

⁽⁸⁾ Komisjoni 15. detsember 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1998/2006, milles käsitletakse asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 379, 28.12.2006, lk 5), mis on inkorporeeritud EMP lepingu XV lisa punkti 1ea otsusega nr 29/2007 (ELT L 209, 9.8.2007, lk 52 ja EMP kaasanne nr 38, 9.8.2007, lk 34), mis jõustus 28.4.2007.

⁽⁹⁾ Riigiabi suuniste ajakohastatud versioon on avaldatud järelevalveameti veebilehel: http://www.efasurv.int/fieldswork/fieldstateaid/state_aid_guidelines

- (22) 7. veebruaril 2007 võttis järelevalveamet vastu uued teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antavat riigiabi käsitlevad suunised. Suunised sisaldavad uusi, innovatsiooni käsitlevaid sätteid, mis on suunatud eelkõige VKEdele ning mis on kooskõlas abi parema suunamisega tööhõivesse ja majanduskasvu toetamisele, nagu see on sätestatud Lissaboni strateegias. Muu hulgas võivad EFTA riigid anda riigiabi järgmiselt:
- teadus- ja arendustegevuse projektidele antav abi, eelkõige abi väikeettevõtjatele alusuuringute jaoks kuni 100 % ja rakendusuuringute jaoks kuni 80 % ulatuses abikõlblikest kuludest;
 - noortele innovatiivsetele ettevõtjatele antav abi (kuni üks miljon eurot ning toetatavates piirkondades isegi rohkem), innovatsiooniklastritele antav abi ning innovatsiooni nõuandeteenuste jaoks antav abi ja innovatsiooni toetavate teenuste jaoks antav abi;
 - kõrge kvalifikatsiooniga töötajate laenamiseks antav abi, tehnilisteks teostatavusuuringuteks antav abi, teenuste valdkonnas protsessi- ja organisatsiooniinnovatsiooniks antav abi ning VKEdele tööstusomandiõiguste kulude jaoks antav abi.
- (23) Konkurentsivõime seisukohalt on ka koolitus olulise tähtsusega. Ülimalt tähtis on säilitada investeeringud koolitusse isegi ajal, kui töötuse määr suureneb, et arendada uusi oskusi. Uue üldise grupierandi määruse kohaselt võivad EFTA riigid anda nii üld- kui ka erikoolituse puhul abi ettevõtjatele kuni 80 % ulatuses abikõlblikest kuludest.
- (24) 2008. aastal võttis järelevalveamet vastu uued suunised garantiidena antava riigiabi kohta, millega täpsustatakse, millistel tingimustel ei peeta riigi laenuгарантиid riigiabiks. Suuniste kohaselt ei peeta garantiid riigiabiks eelkõige juhul, kui selle eest makstakse turuhinda. Lisaks garantiidena antava abi olemasolu või selle puudumisega seotud tingimuste täpsustamisele nähakse uutes suunistes esimest korda ette VKEde konkreetset „safe-harbour” preemiad, millega tagatakse garantiide lihtsam, kuid turvaline kasutamine, et soodustada selliste ettevõtjate rahastamist.
- (25) Järelevalveamet võttis 25. oktoobril 2006 vastu uued suunised väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtjatesse tehtavatele riskikapitaliinvesteeringutele antava riigiabi kohta. Suunistes keskendutakse innovatiivsetele ja kiiresti kasvavatele VKEdele, kes on ka Lissaboni strateegias kesksel kohal. Järelevalveamet kehtestas sihtrühma kuuluva VKE kohta uueks garantiipreemiade „safe-harbour” künniseks 1,5 miljonit eurot, mis on 50 % suurendamine. Järelevalveamet tunnistab, et allpool nimetatud künnist finantsturgudel reeglina puuduvad alternatiivsed rahastamisvahendid (st esineb turutõrge). Lisaks on ka riskikapitaliabi lisatud üldise grupierandi määrukses.
- (26) Vastavalt alates 2007. aasta jaanuarist kohaldatavate regionaalabi suunistele aastateks 2007–2013 saavad EFTA riigid ebasoodsas olukorras olevates piirkondades anda investeerimisabi uue käitise rajamiseks, olemasoleva käitise laiendamiseks või toodangu mitmekesistamiseks uute toodete lisamisega.
- (27) Regionaalabi suunistega aastateks 2007–2013 kehtestatakse ka uus abivorm, et stimuleerida väikeettevõtjate käivitamist ja esmast arengut abi saavas piirkonnas.
- (28) Kehtivate suuniste kohaselt raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta saavad EFTA riigid abi anda ettevõtjatele, kes vajavad riigi toetust. Sel eesmärgil võivad EFTA riigid teatada päästmis- ja/või ümberkorraldamisabi kavadeid, mis on suunatud VKEdele.
4. ARTIKLI 61 LÕIKE 3 PUNKTI B KOHALDATAVUS
- 4.1. Üldpõhimõtted
- (29) Vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punktile b võib järelevalveamet lugeda abi kokkusobivaks EMP lepingu toimimisega, kui seda antakse „tõsise häire kõrvaldamiseks mõne EFTA riigi majanduses”. Kõnealune säte on identne EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga b, millega seoses on Esimese Astme Kohus teinud otsuse, et selline häire peab mõjutama asjaomase liikmesriigi majandust tervikuna ning mitte üksnes ühte selle piirkonda või mõnda selle territooriumi osa. See on kooskõlas ka vajadusega anda range tõlgendus sellisele erandisättele nagu EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkt b ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Ühendatud kohtuasjad T-132/96 ja T-143/96: *Freistaat Sachsen ja Volkswagen AG v. komisjon* (EKL 1999, lk II-3663, punkt 167).

- (30) Kõnealust ranget tõlgendamist on komisjon oma otsuste tegemisel pidevalt kohaldanud⁽¹¹⁾. Järelevalveamet on samuti kohaldanud EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b ranget tõlgendamist⁽¹²⁾.
- (31) Kõnealuses kontekstis leiab järelevalveamet, et lisaks finantsüsteemi erakorralisele toetamisele tuleb käesoleva ülemaailmse kriisi puhul teha ka erakorralisi otsuseid poliitilisel tasandil.
- (32) Praegune kriis mõjutab eri moel ja määral kõiki EFTA riike ning on tõenäoline, et töötus suureneb, nõudlus väheneb ning riikide rahandusolukord halveneb veelgi.
- (33) Arvestades praeguse finantskriisi tõsidust ja selle mõju EFTA riikide majandusele üldiselt, leiab järelevalveamet, et teatavat liiki riigiabi on nende raskuste leevendamiseks piiratud ajavahemikul õigustatud ning seda võib EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b alusel pidada EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks.

4.2. Ühisturuga kokkusobiv piiratud summas antav abi

4.2.1. Olemasolev raamistik

- (34) EMP lepinguga kohandatud vähese tähtsusega abi määruse artiklis 2 on sätestatud⁽¹³⁾:

„Kui abimeetmed vastavad käesoleva artikli lõigete 2–5 tingimustele, ei loeta neid EMP lepingu artikli 61 lõike 1 kõikidele tingimustele vastavaks ja seetõttu vabastatakse nad järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 II osa artikli 2 kohasest teatamiskohustusest.

Ühele ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahe- miku jooksul ületada 200 000 eurot. Ühele maanteetranspordi valdkonnas tegutsevale ettevõtjale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei tohi mis tahes kolme eelarveaasta pikkuse ajavahemiku jooksul ületada 100 000 eurot. Need ülemmäärad kehtivad sõltumata vähese tähtsusega abi liigist ja eesmärgist ning sellest, kas EFTA riigi antud abi on täielikult või osaliselt rahastatud ühenduse vahenditest. Kõnealune ajavahemik määratakse kindlaks osutades ettevõtjate kasutatavatele eelarveaastatele asjaomases EFTA riigis.”

4.2.2. Uus meede

- (35) Finantskriis ei mõjuta mitte ainult struktuurselt nõrku ettevõtjaid, vaid ka ettevõtjaid, kellel ei ole ootamatult kas piisavalt või üldse laenuraha. Selliste ettevõtjate finantsolukorra paranemine avaldab positiivset mõju kogu EMP majandusele.
- (36) Arvestades praegust majandusolukorda, peetakse seega vajalikuks ajutiselt lubada anda piiratud summas abi, mis kuulub EMP lepingu artikli 61 lõike 1 kohaldamisalasse, sest ületab vähese tähtsusega abi määru- ses sätestatud piirmäära.
- (37) Järelevalveamet peab sellist riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b alusel EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks, kui järgmised tingimused on täidetud:
- a) abina antav rahaline toetus ei ületa 500 000 eurot ettevõtja kohta. Kõik kasutatud arvud väljendavad bruto- määrasid, see tähendab, et neist ei ole maha arvatud makse ega muid tasusid. Kui abi antakse muus vormis kui toetus, on abi suuruseks abi brutotoetusekvivalent;
- b) abi antakse abikava raames;
- c) abi antakse ettevõtjatele, kes ei olnud 1. juuli 2008. aasta seisuga raskustes⁽¹⁴⁾. Abi võib anda ettevõtjatele, kes ei olnud nimetatud kuupäeval raskustes, kuid sattusid ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu raskustesse pärast seda kuupäeva;

⁽¹¹⁾ Komisjoni otsus 98/490/EÜ kohtuasjas C 47/96 *Crédit Lyonnais* (EÜT L 221, 8.8.1998, lk 28), punkt 10.1, komisjoni otsus 2005/345/EÜ kohtuasjas C 28/02 *Bankgesellschaft Berlin* (ELT L 116, 4.5.2005, lk 1), punktid 153 ja järgnevad punktid ning komisjoni otsus 2008/263/EÜ kohtuasjas C 50/06 *BAWAG* (ELT L 83, 26.3.2008, lk 7), punkt 166. Vt ka komisjoni otsus juhtumis NN 70/07 *Northern Rock* (ELT C 43, 16.2.2008, lk 1) ja komisjoni 4. juuni 2008. aasta otsus juhtumis C 9/08 *SachsenLB*, seni avaldamata.

⁽¹²⁾ Järelevalveamet ei ole kiitnud heaks ühtegi abimeedet EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b alusel.

⁽¹³⁾ Vt joonealune märkus 8.

⁽¹⁴⁾ Suurettevõtjate kohta vt raskustes olevate äriühingute ümberkorraldamiseks antava riigiabi suuniste punkt 2.1. VKEde kohta vt üldise grupierandi määruse artikli 1 lõikes 7 esitatud määratlus.

- d) abi ei ole ekspordiabi ega selline abi, millega soodustatakse kodumaiste toodete kasutamist importtoodete asemel;
- e) abi on antud hiljemalt 31. detsembril 2010;
- f) EFTA riik saab asjaomaselt ettevõtjalt enne abi andmist kirjaliku või elektroonilise kinnituse muu vähese tähtsusega abi ja käesoleva punkti kohase abi kohta, mida ettevõtja on saanud jooksva eelarveaasta jooksul, ning kontrollib, et selline abi ei too kaasa ajavahemikul 1. jaanuarist 2008 kuni 31. detsembrini 2010 abi saanud ettevõtja abi kogusumma suurenemist üle 500 000 euro;
- g) kõnealust abikava ei tohi kohaldada ettevõtjate suhtes, kes tegelevad põllumajandustoodete esmatootmisega. Kava kohaldatakse ettevõtjate suhtes, kes tegelevad põllumajandustoodete töötlemise ja turustamisega, ⁽¹⁵⁾ välja arvatud juhul, kui abisumma on kindlaks määratud esmatootjate ostetud või asjaomase ettevõtja turustatud toodete hinna või koguse alusel või kui abi antakse tingimusel, et see antakse osaliselt või täielikult edasi esmatootjatele ⁽¹⁶⁾.

4.3. Garantiidena antav abi

4.3.1. Olemasolev raamistik

- (38) Garantiidena antavat riigiabi käsitlevate suuniste eesmärk on anda EFTA riikidele üksikasjalikud juhised põhimõtete kohta, millele järelevalveamet kavatses rajada oma tõlgenduse EMP lepingu artiklitest 61 ja 62 nende kohaldamisest riigigarantiide suhtes. Suunistega täpsustatakse eelkõige tingimusi, mille kohaselt võidakse otsustada, et tegemist ei ole riigiabiga. Suunistes ei anta vastavuskriteeriume garantiide hindamiseks.

4.3.2. Uus meede

- (39) Et toetada juurdepääsu rahastamisele ja vähendada pankade soovimatust võtta praegu suuri riske, võiksid subsideeritud laenugarantiid piiratud ajavahemikul pakkuda asjakohast ja õigesti suunatud lahendust, mis lihtsustaks ettevõtjate juurdepääsu rahastamisele.
- (40) Järelevalveamet peab sellist riigiabi EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b alusel EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks, kui on täidetud järgmised tingimused:
- a) VKEde puhul vähendavad EFTA riigid kuni 25 % võrra uute garantiide puhul makstavat iga-aastast garantiipremiat, mida antakse kooskõlas garantiidena antavat riigiabi käsitlevate suuniste „safe-harbour” sätetega ⁽¹⁷⁾;
- b) suurettevõtjate puhul vähendavad EFTA riigid uute garantiide puhul makstavat iga-aastast garantiipremiat, mida arvutatakse nimetatud „safe-harbour” preemiat käsitlevate sätete alusel, kuni 15 % võrra;
- c) kui garantiikavade abielementi arvutatakse järelevalveameti heakskiidetud meetoditega pärast riigiabi valdkonnas EMP lepingusse inkorporeeritud määrase kohast teatamist, ⁽¹⁸⁾ võivad EFTA riigid uute garantiide puhul makstavat iga-aastast garantiipremiat väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate puhul vähendada kuni 25 % ning suurettevõtjate puhul kuni 15 % võrra;

⁽¹⁵⁾ Nagu see on määratletud komisjoni 15. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1857/2006 (mis käsitleb asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist põllumajandustoodete tootmisega tegelevatele väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele antava riigiabi suhtes ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 70/2001 (ELT L 358, 16.12.2006, lk 3)) artikli 2 lõigetes 3 ja 4.

⁽¹⁶⁾ Selleks et kohaldada EMP lepingu artiklite 61–63 sätteid riigiabi kohta, peab riigiabi olema antud ettevõtjatele, kes valmistavad tooteid, mis kuuluvad EMP lepingu kohaldamisalasse. Lepingu artikli 8 lõikes 3 on sätestatud, et „kui ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesoleva lepingu sätteid üksnes toodete suhtes, mis: a) kuuluvad kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi rubriikidesse 25–97, välja arvatud protokollis nr 2 loetletud tooted; b) on kindlaks määratud protokollis nr 3 vastavalt selles sätestatud erikorraale.” Põllumajandustooded, mis ei kuulu kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteemi rubriikidesse 25–97 ega ole esitatud protokollis nr 3, ei kuulu EMP lepingu kohaldamisalasse.

⁽¹⁷⁾ See hõlmab võimalust, et EFTA riigid vähendavad VKEde puhul, kelle kohta puuduvad laenuandmed või kellel ei ole bilansile tuginevat krediitireitingut (näiteks teatavad eriotstarbelised või tegevust alustavad ettevõtjad), suunistes määratud konkreetset 3,8 % „safe-harbour” preemiat kuni 25 % võrra.

⁽¹⁸⁾ Näiteks üldise grupierandi määrus või komisjoni 24. oktoobri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1628/2006, mis käsitleb asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist investeringuteks ette nähtud regionaalabi suhtes (ELT L 302, 1.11.2006, lk 29), mis on inkorporeeritud EMP lepingu XV lisa punkti 1i otsusega nr 157/2006 (ELT L 89, 29.3.2007, lk 33 ja EMP kaasanne nr 15, 29.3.2007, lk 26), tingimusel et heakskiidetud meetodis on selgesõnaliselt käsitletud niisugust liiki garantiisid ja nendega seotud tehinguid.

- d) maksimaalne laenusumma ei tohi ületada abisaaja 2008. aasta palgakulusid (sh sotsiaalmaksud ning ettevõtja juures töötava, kuid ametlikult alltöövõtjate palgal oleva personaliga seotud kulu). Pärast 1. jaanuari 2008 loodud ettevõtjate puhul ei tohi maksimaalne laenusumma ületada 2009. ja 2010. aasta hinnangulisi palgakulusid;
- e) garantiisid antakse kuni 31. detsembrini 2010;
- f) garantii ei tohi olla suurem kui 90 % laenust;
- g) garantii võib hõlmata nii investeringu- kui käibekapitalilaenu;
- h) garantiipreemia vähendamist kohaldatakse maksimaalselt kahe aasta jooksul alates garantii andmisest;
- i) abi antakse ettevõtjatele, kes ei olnud 1. juuli 2008. aasta seisuga raskustes⁽¹⁹⁾. Abi võib anda ettevõtjatele, kes ei olnud nimetatud kuupäeval raskustes, kuid sattusid ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu raskustesse pärast seda kuupäeva.

4.4. Subsideeritud intressimäärana antav abi

4.4.1. Olemasolev raamistik

- (41) Viite- ja diskontomäärasid käsitlevates suunistes on sätestatud viitemäärade kindlaksmääramise meetod, mis põhineb ühe aasta pankadevahelisel laenuintressil (*inter-bank offered rate* – IBOR), millele lisandub sõltuvalt ettevõtja krediitdivõimest ja tagatise suuruselt 60–1 000 baaspunkti ulatuv marginaal. Juhul kui EFTA riik kõnealust meetodit kohaldab, ei hõlma intressimäär riigiabi.

4.4.2. Uus meede

- (42) Praeguses turuolukorras võib ettevõtjatel olla rahastamisega probleeme. Seepärast on järelevalveamet nõus, kui riigi või eralaene antakse intressimääraga, mis on vähemalt võrdne keskpanga üleööintressi määraga, millele lisatakse preemia, mis on võrdne üheaastase keskmise pankadevahelise määra ja ajavahemikul 1. jaanuarist 2007 kuni 30. juunini 2008 kehtinud keskpanga üleööintressi keskmise määra vahega, millele omakorda lisatakse laenusaaja riskiprofilile vastav krediidiriski garantiipreemia, nagu on ette nähtud järelevalveameti viite- ja diskontomäärasid käsitlevates suunistes.
- (43) Kõnealuse intressimäära ja järelevalveameti viite- ja diskontomäärasid käsitlevates suunistes määratletud viitemäära vahes sisalduvat abielementi peetakse EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b alusel EMP lepingu toimimisega ajutiselt kooskõlas olevaks, kui täidetud on järgmised tingimused:
- a) kõnealust meetodit kohaldatakse kõikide lepingute suhtes, mis on sõlmitud hiljemalt 31. detsembril 2010. See võib hõlmata mis tahes kestusega laene. Vähendatud intressimäärasid võib kohaldada enne 31. detsembril 2012 tehtavate intressimaksete suhtes⁽²⁰⁾. Pärast nimetatud kuupäeva kohaldatakse intressimäära, mis on vähemalt võrdne viite- ja diskontomäärasid käsitlevates suunistes määratletud määraga;
- b) abi antakse ettevõtjatele, kes ei olnud 1. juuli 2008. aasta seisuga raskustes⁽²¹⁾. Abi võib anda ettevõtjatele, kes ei olnud nimetatud kuupäeval raskustes, kuid sattusid ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu raskustesse pärast seda kuupäeva.

4.5. Keskkonnahoidlike toodete tootmiseks antav abi

4.5.1. Olemasolev raamistik

- (44) Viite- ja diskontomäärasid käsitlevates suunistes on sätestatud viitemäärade kindlaksmääramise meetod, mis põhineb ühe aasta pankadevahelisel laenuintressil (*inter-bank offered rate* – IBOR), millele lisandub sõltuvalt ettevõtja krediitdivõimest ja tagatise suuruselt 60–1 000 baaspunkti ulatuv marginaal. Juhul kui EFTA riik kõnealust meetodit kohaldab, ei hõlma intressimäär riigiabi.

⁽¹⁹⁾ Vt joonealune märkus 14.

⁽²⁰⁾ EFTA riigid, kes soovivad kõnealust meetodit kasutada, peavad igapäevased üleööintressi määrad avaldama Internetis ja tegema need järelevalveametile kättesaadavaks.

⁽²¹⁾ Vt joonealune märkus 14.

4.5.2. Uus meede

- (45) Praeguse finantskriisi tõttu on ettevõtjatel ka raskem leida juurdepääsu rahalistele vahenditele, mille abil toota keskkonnasõbralikumaid tooteid. Garantiidena antav abi ei pruugi olla piisav, et rahastada kulukaid keskkonnakaitset suurendavaid projekte, mille jaoks on vaja kohandada varasemaid või veel jõustumata uusi normatiive või tegutseda normatiivide üleselt.
- (46) Järelevalveamet leiab, et keskkonnavalaste eesmärkide saavutamine peaks vaatamata finantskriisile jääma esmatähtsaks. Keskkonnasõbralikumate, sealhulgas energiatõhusate toodete tootmine on EMP ühistes huvides ja finantskriis ei tohiks saada takistuseks selle eesmärgi saavutamisele.
- (47) Seepärast võiksid täiendavad meetmed subsideeritud laenude näol aidata kaasa keskkonnahoidlike toodete tootmisele. Subsideeritud laenud võivad siiski põhjustada suuri konkurentsimoonusi ning seega tuleks neid anda üksnes eriolukordades ja sihtotstarbelisteks investeeringuteks.
- (48) Järelevalveamet leiab, et piiratud ajavahemikuks tuleks EFTA riikidele pakkuda võimalust anda abi intressimäärade vähendamise vormis.
- (49) EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punkti b alusel peab järelevalveamet EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks kõigile järgmistele tingimustele vastavate investeerimislaenude intressitoetust:
- a) abi on seotud investeerimislaenudega selliste projektide rahastamiseks, mis on suunatud keskkonnakaitset oluliselt suurendavate uute toodete tootmiseks;
 - b) abi on vajalik uue projekti alustamiseks. Olemasolevate projektide puhul tohib anda abi, kui see on vajalik projekti jätkamiseks uues majandusolukorras;
 - c) abi tohib anda üksnes projektidele selliste toodete tootmiseks, mida on juba varakult kohandatud ühenduse tulevastele tootestandarditele⁽²²⁾ või mis neid ületavad ja millega suurendatakse keskkonnakaitset, kuid mis ei ole veel jõustunud;
 - d) toodete jaoks, mis on juba varakult kohandatud ühenduse tulevastele keskkonnanormatiividele või neid ületavad, tuleb hakata tegema investeeringuid hiljemalt 31. detsembril 2010 eesmärgiga viia tooted turule vähemalt kaks aastat enne normatiivi jõustumist;
 - e) laenud võivad hõlmata investeeringuid materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse,⁽²³⁾ välja arvatud investeerimislaenuid, mis suurendavad rohkem kui 3 % võrra tootmismahtu tooteturudel,⁽²⁴⁾ kus EMP turu nähtava tarbimise väärtusandmetes mõõdetud aastane keskmine kasvumäär viimase viie aasta jooksul enne investeringut on Euroopa Majanduspiirkonna SKP keskmisest aastasest kasvumäärast sama viieaastase võrdlusperioodi jooksul madalam;
 - f) laene antakse kuni 31. detsembrini 2010;
 - g) abi arvutamisel tuleks lähtuda abisaaja individuaalsest määra, mis on arvutatud käesolevate suuniste punktis 4.4.2 esitatud meetodi alusel. Selle meetodi kohaselt võib ettevõtja intressimäära vähendada järgmiselt:
 - 25 % võrra suurettevõtjate puhul;
 - 50 % võrra VKEde puhul;
 - h) subsideeritud intressimäära kohaldatakse maksimaalselt kahe aasta jooksul alates laenu andmisest;

⁽²²⁾ Ühenduse tulevane tootestandard tähendab Euroopa Liidus müüdavatele toodetele kehtestatud kohustuslikku ühenduse keskkonnanormatiivi, mis on vastu võetud, kuid ei ole veel jõustunud.

⁽²³⁾ Vastavalt keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevate suuniste punktile 70.

⁽²⁴⁾ Kindlaks määratud vastavalt regionaalabi suuniste punktile 58.

- i) intressimäära vähendamist tohib kohaldada riigi või avalik-õiguslike ja eraõiguslike finantseerimisasutuste antud laenude suhtes. Tagatud peab olema avalik-õiguslike ja eraõiguslike üksuste mittediskrimineerimine;
- j) abi antakse ettevõtjatele, kes ei olnud 1. juuli 2008. aasta seisuga raskustes⁽²⁵⁾. Abi võib anda ettevõtjatele, kes ei olnud nimetatud kuupäeval raskustes, kuid sattusid ülemaailmse finants- ja majanduskriisi tõttu raskustesse pärast seda kuupäeva;
- k) EFTA riigid peavad tagama, et abi ei kantaks otse või kaudselt üle finantsüksustele.

4.6. Riskikapitalimeetmed

4.6.1. Olemasolev raamistik

- (50) Suunistes väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtetesse tehtavatele riskikapitaliinvesteeringutele antava riigiabi kohta on sätestatud tingimused, mille kohaselt riskikapitaliinvesteeringutele antavat riigiabi võib pidada vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõikele 3 EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks.
- (51) Tuginedes väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtetesse tehtavatele riskikapitaliinvesteeringutele antavat riigiabi käsitlevate suuniste kohaldamisel saadud kogemustele, on järelevalveamet seisukohal, et ühenduses ei esine üldist riskikapitali pakkumisega seotud turutõrget. Siiski esineb ettevõtjate teatavates arenguetappides tehtavate teatavate investeeringuliikide puhul turul puudujääke, mis tulenevad riskikapitali pakkumise ja nõudluse mittevastavusest, ning seda võib üldiselt kirjeldada kui omakapitali puudujääki.
- (52) Kõnealuste suuniste punktis 4.3. on sätestatud, et kui osamaksud ei ületa 1,5 miljonit eurot sihtrühma kuuluva VKE kohta 12-kuulise ajavahemiku jooksul, on teatavatel tingimustel turutõrgetega juba arvestatud ning EFTA riik ei pea neid tõendama.
- (53) Samade suuniste punkti 5.1. alapunktis a märgitakse, et „järelevalveamet on teadlik riskikapitalituru pidevast kõikumisest ning aeg-ajalt esinevast omakapitali puudujäägist, samuti ka sellest, et turutõrked mõjutavad ettevõtteid erinevalt, sõltuvalt ettevõtte suurusest, arenguetapist ja majandussektorist, kus ta tegutseb. Seetõttu on järelevalveamet valmis kaaluma riskikapitalimeetmete EMP lepingu toimimisega kokkusobivaks tunnistamist osainvesteeringute korral, mis ületavad künnise 1,5 miljonit eurot ettevõtte kohta aastas tingimusel, et esitatakse vajalikud tõendid turutõrke olemasolu kohta.”

4.6.2. Olemasolevate eeskirjade ajutine kohandamine

- (54) Finantsturgude heitlikkus on avaldanud negatiivset mõju riskikapitaliturule VKEde aastase kasvu osas, muutes riskikapitali vähem kättesaadavaks. Et riskikapitaliga seotud riskide tajumine on võimaliku tootlikkuse madalatest ootustest tuleneva ebakindluse tõttu praegu märkimisväärselt suurenenud, püüavad investorid praegu investeerida kindlamat liiki varadesse, mida on võrreldes riskikapitaliinvesteeringutega seotud varadega lihtsam hinnata. Ka riskikapitaliinvesteeringute vähenemine likviidsus on osutunud investoritele takistuseks. On tõendeid, et sellest tulenev piiratud likviidsus on praeguses turuolukorras suurendanud VKEde omakapitali puudujääki. Seega on peetud asjakohaseks ajutiselt suurendada riskikapitaliinvesteeringute „safe-harbour” künnist, et vähendada suurenenud omakapitali puudujääki, ja ajutiselt vähendada erainvestori minimaalset osalust 30 %-ni ka meetmete puhul, mis on suunatud abi mitte saavates piirkondades asuvatele VKEdele.
- (55) Vastavalt EMP lepingu artikli 61 lõike 3 punktile b kohandatakse väikestesse ja keskmise suurusega ettevõtetesse tehtavatele riskikapitaliinvesteeringutele antavat riigiabi käsitlevates suunistes sätestatud teatavaid ülemmäärasid kuni 31. detsembrini 2010 järgmiselt:
 - a) punkti 4.3.1 kohaldamisel suurendatakse rahaliste vahendite ülempiiri 1,5 miljonilt eurolt 2,5 miljonile eurole sihtrühma kuuluva VKE kohta 12-kuulise perioodi jooksul;
 - b) punkti 4.3.4 kohaldamisel peab erainvestorite osalus investeeringute rahastamisel (nii abi saavas kui ka abi mitte saavas piirkonnas) moodustama vähemalt 30 %;
 - c) suuniste muude tingimuste kohaldamist jätkatakse;

⁽²⁵⁾ Vt joonealune märkus 14.

d) kõnealuseid ajutisi kohandusi ei kohaldata üldise grupierandi määрусega hõlmatud riskikapitalimeetmete suhtes;

e) EFTA riigid võivad kohandada heakskiidetud kavasad, et arvestada suuniste ajutiste kohandustega.

4.7. Kumuleerimine

(56) Käesolevates suunistes sätestatud abi ülemmäär kohaldatakse olenemata sellest, kas abi saavat projekti toetatakse täies ulatuses riigi vahenditest või seda rahastab osaliselt ühendus.

(57) Käesolevate suunistega ettenähtud ajutisi abimeetmeid ei tohi samade abikõlblike kulude katmiseks kumuleerida vähese tähtsusega abi määрусega kohaldamisalasse jääva abiga. Kui ettevõtja on enne kõnealuse ajutise raamistiku jõustumist juba saanud vähese tähtsusega abi, ei tohi käesolevate suuniste punkti 4.2. kohaste meetmete raames saadud abi ja vähese tähtsusega abi kogusumma ajavahemikul 1. jaanuarist 2008 kuni 31. detsembrini 2010 ületada 500 000 eurot. Alates 1. jaanuarist 2008 saadud vähese tähtsusega abi tuleb maha arvata sellise ühisturuga kokkusobiva abi summast, mida antakse samal eesmärgil punktide 4.3, 4.4, 4.5 või 4.6 kohaselt.

(58) Ajutisi abimeetmeid tohib kumuleerida muu kokkusobiva abiga või muude ühenduse rahastamisvormidega, tingimusel et asjaomastes suunistes või grupierandi määrustes sätestatud abi maksimaalsest osatähtsusest peetakse kinni.

5. LIHTSUSTAMISMEETMED

5.1. Lühiajaline ekspordikrediidikindlustus

(59) Lühiajalise ekspordikrediidikindlustuse suunistes on sätestatud, et turukõlblike riske ei saa katta EFTA riigi poolt tagatavatest ekspordikrediidikindlustustest. Turukõlblike riske ei saa katta avalik-õiguslike ja eraõiguslike võlgnike kaubanduslikud ja poliitilised riskid kõnealuste suuniste lisas loetletud riikides ja riskiperioodi pikkusega kuni kaks aastat. Turukõlblike riskidena käsitatakse riske, mis hõlmavad võlgnikke, kes asuvad ELi liikmesriikides, EFTA riikides või kuues muus OECD liikmesriigis.

(60) Järelevalveamet leiab, et praeguse finantskriisi tulemusena ei esine kindlustuse või edasikindlustuse probleeme küll mitte igas EFTA riigis, kuid ei saa välistada, et teatavates riikides võivad turukõlblikud riskid ajutiselt katmata jääda.

(61) Kõnealuste suuniste punkti 4 alapunktides 9–13 on sätestatud, et

„sellistel asjaoludel võib avalik-õiguslik või riigi toetust saav ekspordikrediidikindlustuse andja, kes kindlustab turukõlbmatuid riske riigi nimel või riigi tagatisega, kindlustada kõnesolevaid ajutiselt turukõlbmatuid riske. Kindlustusandja peaks võimaluse korral ühtlustama oma selliste riskide kindlustusmaksete määrad nendega, mille eraõiguslikud ekspordikrediidikindlustuse andjad on mujal kehtestanud kõnealuse riskiliigi suhtes.

EFTA riik, kes kavatseb kohaldada kõnesolevat vabastusklauslit, peab teatama EFTA järelevalveametile viivitamata oma otsuse eelnõust. Teatis peaks sisaldama turuaruannet, millest nähtub, et riskidel puudub kate eraõiguslikul kindlustusturul, kusjuures kaks suurt tuntud rahvusvahelist eraõiguslikku ekspordikrediidikindlustuse andjat ja siseriiklik krediidikindlustuse andja esitavad sellekohased tõendid, põhjendades sellega vabastusklausli kasutamist. Teise võimalusena võib riskikatte puudumist eraõiguslikul kindlustusturul tõendada sellise sõltumatu konsultandi turuaruanne, keda järelevalveamet peab usaldusväärseks ja erapooletuks. Lisaks peaks see sisaldama nende tingimuste kirjeldust, mida avalik-õiguslik või riigi toetust saav ekspordikrediidikindlustuse andja soovib kohaldada kõnealuste riskide suhtes.

Järelevalveamet kontrollib kahe kuu jooksul pärast sellise teatise saamist, kas vabastusklausli kasutamine vastab eespool nimetatud tingimustele ja on kooskõlas EMP lepinguga.

Kui järelevalveamet leiab, et vabastusklausli kasutamise tingimused on täidetud, kehtib vastavust käsitlev otsus kaks aastat alates otsuse kuupäevast, tingimusel et vabastusklausli kasutamist õigustavad turutingimused ei muutu kõnealuse ajavahemiku jooksul.

Peale selle võib järelevalveamet, konsulteerides teiste EFTA riikidega, läbi vaadata vabastusklausli kasutamise tingimused; samuti võib ta otsustada vabastusklausli kohaldamine lõpetada või asendada see muu asjakohase süsteemiga.”

- (62) Kõnealused sätted, mida kohaldatakse nii suurettevõtjate kui ka VKEde suhtes, on praeguses majandusolukorras asjakohased juhul, kui EFTA riik leiab, et teataval turukõlblikel krediidiriskidel ja/või teataval riskikaitse ostjatel puudub kate eraõiguslikul kindlustusturul.
- (63) Et sellises olukorras EFTA riigi jaoks menetlust kiirendada, leiab järelevalveamet, et kuni 31. detsembrini 2010 võivad EFTA riigid näidata turu toimimise puudusi, esitades piisavad tõendid riskikatte puudumise kohta eraõiguslikul kindlustusturul. Vabastusklausli kasutamist peetakse õigustatuks, kui:
- üks suur tuntud rahvusvaheline eraõigusliku ekspordikrediidikindlustuse andja ja üks riiklik krediidikindlustuse andja esitavad tõendid sellise katte puudumise kohta või
 - vähemalt neli EFTA riigis asuvat usaldusväärset eksportijat esitavad tõendid kindlustusandjate keeldumise kohta konkreetsetest toimingutest.
- (64) Järelevalveamet tagab tihedas koostöös asjaomaste EFTA riikidega vabastusklausli kohaldamist käsitlevate otsuste kiire vastuvõtmise.

5.2. Menetluse lihtsustamine

- (65) Käesolevates suunistes osutatud riigiabi meetmetest tuleb teatada järelevalveametile. Lisaks käesolevates suunistes esitatud peamistele meetmetele võtab järelevalveamet kohustuse tagada käesolevate suuniste alusel praeguse kriisiga seotud abimeetmete kiire lubamise, kui asjaomased EFTA riigid teevad tihedat koostööd ja annavad täielikku teavet.
- (66) Nimetatud kohustus lisandub käimasolevale protsessile, mille raames koostab komisjon praegu mitmeid parandusi riigiabi üldisesse menetluskorda, et võimaldada eelkõige kiiremat ja tõhusamat otsustusprotsessi tihedas koostöös liikmesriikidega. Kõnealune üldine lihtsustamispakett peaks eelkõige järgima komisjoni ja liikmesriikide ühiselt võetud kohustusi muuta riigiabi uurimismenetlus igas etapis senisest sujuvamaks ja prognoositavamaks ning võimaldama üheselt mõistetavate juhtumite senisest kiiremat heakskiitmist.

6. JÄRELEVALVE JA ARUANDLUS

- (67) Vastavalt 14. juuli 2004. aasta otsusele nr 195/04/COL järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 II osa artiklis 27 nimetatud rakendussätete kohta, milles on sätestatud üksikasjalikud eeskirjad järelevalve- ja kohtulepingu protokoll nr 3 I osa artikli 1 kohaldamise kohta, esitavad EFTA riigid järelevalveametile iga-aastase aruande.
- (68) 31. juuliks 2009 peavad EFTA riigid järelevalveametile esitama loetelu kavades, mis on kehtestatud käesolevate suuniste alusel.
- (69) EFTA riigid peavad tagama, et üksikasjalik dokumentatsioon kõikide käesolevate suuniste alusel antud abimeetmete kohta säilitatakse. Dokumentatsiooni, mis peab sisaldama kogu vajalikku teavet, mis võimaldab kontrollida vajalike tingimuste arvestamist, tuleb säilitada kümme aastat ja esitada taotluse korral järelevalveametile. EFTA riikidel peab eelkõige olema teave, mis kinnitaks, et punktide 4.2–4.5 kohase abi saajad ei olnud 1. juuli 2008. aasta seisuga raskustes olevad ettevõtjad.
- (70) Lisaks sellele peavad EFTA riigid 31. detsembriks 2009 esitama järelevalveametile aruande käesolevate suuniste alusel võetud meetmetest. Aruanded peavad eelkõige sisaldama üksikasju, mis osutavad vajadusele, et järelevalveamet säilitaks käesolevates suunistes käsitletud meetmed pärast 31. detsembrit 2009, ja üksikasjalikku teavet selle kohta, millist kasu on subsideeritud laenu keskonnale toonud. EFTA riigid peavad ka iga aasta 31. oktoobriks esitama teabe iga järgneva aasta kohta, mil käesolevaid suuniseid kohaldatakse.
- (71) Järelevalveamet võib paluda täiendavat teavet antud abi kohta, et kontrollida, kas on järgitud tingimusi, mis on sätestatud järelevalveameti otsuses abimeetme heakskiitmise kohta.

7. LÖPPSÄTTED

- (72) Järelevalveamet kohaldab käesolevaid suuniseid alates nende vastuvõtmise kuupäevast. Käesolevad suunised on koostatud lähtuvalt praegustest erakorralistest ja ajutistest finantsprobleemidest seoses panganduskriisiga ja neid ei kohaldata pärast 31. detsembrit 2010. Pärast EFTA riikidega konsulteerimist võib järelevalveamet suunised enne kõnealust kuupäeva läbi vaadata tähtsatel konkurents- või majanduspoliitikaga seotud kaalutlustel. Järelevalveamet võib ka esitada täiendavaid selgitusi seoses oma lähenemisviisiga konkreetsetele küsimustele, kui see võib osutuda kasulikuks.
- (73) Järelevalveamet kohaldab käesolevaid suuniseid kõikide teatatud riskikapitalimeetmete suhtes, mille kohta ta peab tegema otsuse pärast käesolevate suuniste vastuvõtmist, isegi juhul, kui meetmetest teatati enne käesolevate suuniste vastuvõtmist.
- (74) Kooskõlas suunistega kohaldatavate eeskirjade kohaldamise kohta õigusvastase riigiabi hindamiseks kohaldab järelevalveamet abi korral, millest ei ole teatatud,
- a) käesolevaid suuniseid juhul, kui abi anti pärast nende vastuvõtmist;
- b) muudel juhtudel abi andmise ajal kohaldatud suuniseid.
- (75) Tihedas koostöös asjaomaste EFTA riikidega tagab järelevalveamet, et otsused võetakse vastu kiiresti pärast käesolevas dokumendis käsitletud meetmete kohta esitatud täieliku teatise saamist. EFTA riigid peavad teavitama järelevalveametit oma kavatsustest ja vastavate meetmete võtmise kavadest nii varakult ja täielikult kui võimalik.
- (76) Järelevalveamet tuletab meelde, et menetluse mis tahes täiustamine sõltub täielikult selgete ja täielike teatiste esitamisest.
-

Tellimishinnad aastal 2011 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 100 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberandjal + DVD-l aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberandjal	ELi 22 ametlikus keeles	770 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt DVD-l	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) kord nädalas DVD-l	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	300 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkursid	konkursside keeled	50 eurot aastas

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel DVD-l.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Erinevate tasuliste perioodikaväljaannete tellimusi, k.a *Euroopa Liidu Teataja* tellimust, saab vormistada meie edasimüüjate kaudu. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

